בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו
לוסטגרטן נ' האנגר 11 בע"מ ואח'
ת"צ 51488-11-17
סוג עניין: תובענה ייצוגית
תאריך פתיחה: 22 נובמבר 2017
רמת חיסיון: פתוח לציבור

<u>בבית משפט המחוזי</u>

<u>בתל אביב</u>

בעניין:

אור לוסטגרטן, ת.ז. 021770227

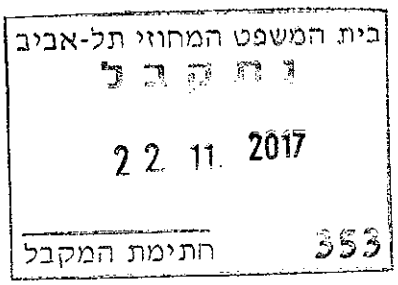
באמצעות ב"כ עו"ד אבישי מרום

רח' הפלך 7, תל אביב

טל: 077-6706400 , פקס: 077-4704582

<u>התובע הייצוגי:</u>

-נגד-

1. האנגר 11 בע"מ, ח.פ. 513518399

2. אייזיק זאב, ת.ז. 030107361

מרח' כ"ג יורדי הסירה 1, תל אביב

<u>הנתבעים:</u>

<u>מהות התביעה</u>: תובענה ייצוגית לפי חוק תובענות ייצוגיות תשס"ו-2006 (לפי פרט 1 ו/או פרט 6 לתוספת השניה)

<u>סכום הנזק ליחיד</u>: 1,600 ש"ח

<u>סכום הנזק הקבוצתי:</u> 6,993,600 ש"ח

<u>כתב תביעה</u>

התובע מתכבד להגיש בזאת לבית המשפט הנכבד כתב תביעה, בהתאם להוראות חוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו-2006 (להלן: "**חוק תובענות ייצוגיות**").

בית המשפט מתבקש להורות בזאת כדלקמן:

1. **להכיר בתביעה זו כתובענה ייצוגית**, בהתאם לפרט 1 לתוספת השניה לחוק תובענות ייצוגיות: "**תביעה נגד עוסק, כהגדרתו בחוק הגנת הצרכן, בקשר לענין שבינו לבין לקוח, בין אם התקשרו בעסקה ובין אם לאו**" ו/או בהתאם לפרט 6 לתוספת השניה: "**תביעה בקשר למפגע סביבתי נגד גורם המפגע**" ולחילופין לאשר את התובענה בכל שינוי ו/או תוספת בהתאם לסעיף 13 לחוק תובענות ייצוגיות, והכל כפי שראוי לשם הבטחת ניהול הוגן ויעיל של התובענה הייצוגית.

2. כמו כן מתבקש בית המשפט ליתן הוראות בהתאם כדלקמן;

2.1. **להגדיר את הקבוצה שבשמה תנוהל התובענה (להלן: "הקבוצה") באופן הבא, בהתאם להוראות סעיפים 10 ו-14(א)(1) לחוק תובענות ייצוגיות:**

"כל אדם שאינו מעשן, ואשר נכח באולם האנגר 11 במסגרת ההופעות שהתקיימו בו בימים 3.10.2017, 12.10.2017 ו-2.11.2017 (להלן יחדיו: "**האירועים**" או "**ההופעות**") ***ואשר סבל מנזקים כתוצאה מהעישון במקום"***

לחילופין יתבקש בית המשפט לקבוע הגדרה אחרת מתאימה לקבוצה;

2.2. **לקבוע, בהתאם לסעיף 14(א)(3) לחוק, כי עילות התובענה הן:**

2.2.1. תביעה לפי עילה של **הפרת חובה חקוקה**, בין היתר לפי פרק ג' סימן י' לפקודת הנזיקין [נוסח חדש];

2.2.2. תביעה לפי עילה של **רשלנות** בין היתר לפי פרק ג' סימן ד' לפקודת הנזיקין [נוסח חדש];

2.2.3. תביעה לפי **החוק למניעת מפגעים** תשכ"א-1961 ו/או החוק למניעת מפגעים סביבתיים (תביעות אזרחיות) תשנ"ב-1992;

2.2.4. תביעה לפי עילה מכח סע' 2 ותת-סעיפיו **לחוק הגנת הצרכן** תשמ"א-1981;

2.2.5. עילה בגין **הפרת חוזה**, בין היתר בהתאם להוראות חוק החוזים (חלק כללי) תשל"ג-1973;

2.2.6. עילה לפי **חוק עשיית עושר ולא במשפט** תשל"ט-1979;

2.2.7. כל עילה משפטית אחרת העולה ממסכת העובדות המתוארת בבקשה זו.

2.3. **לאשר, בהתאם לסעיף 14(א)(2) לחוק תובענות ייצוגיות, כי התובע יהיה התובע המייצג, וכי בא כוחו המופיע בכותרת הבקשה יהיה בא כוחו בתביעה הייצוגית.**

2.4. **לאשר, בהתאם לסעיף 14(א)(4) לחוק תובענות ייצוגיות, כי הסעדים הנתבעים בתובענה הייצוגית הם:**

2.4.1. **סעד הצהרתי של צו עשה <u>המורה למשיבים</u>:**

2.4.1.1. **להציב שילוט מתאים בכל חלקי האולם בהתאם לדין;**

2.4.1.2. **להגדיר ולסמן בבירור שטח נפרד לעישון בהתאם להוראות הדין;**

2.4.1.3. **להימנע מהצבת מאפרות בשטח האולם (למעט בשטח ייעודי לעישון התואם את הוראות הדין);**

2.4.1.4. למנות סדרנים שתפקידם הבלעדי יהיה פיקוח ומניעת עישון באולם;

2.4.2. סעד כספי של פיצוי בסך 1,600 ש"ח לכל חבר בקבוצה המיוצגת בגין נזק על-פי עילות התביעה;

2.4.3. כל סעד אחר אשר בית המשפט הנכבד ימצא כמתאים וראוי, בין היתר בהתאם לסמכותו לפי סעיף 20(ג) לחוק תובענות ייצוגיות;

3. כמו כן יתבקש בית המשפט לחייב את הנתבעים בהוצאות, ולרבות שכ"ט עורך דין.

4. כל ההדגשות בבקשה אינן במקור, אלא אם צוין במפורש אחרת.

א. <u>מבוא</u>

5. עניינה של התובענה בשלושה אירועים שהתקיימו באולם "האנגר 11" הנמצא בנמל תל אביב שברחוב כ"ג יורדי הסירה (האולם, לרבות השטח המגודר הצמוד לו יכונו להלן: "**האולם**" או "**המקום**"). האירועים התקיימו בימים 3.10.2017, 12.10.2017 ו-2.11.2017.

6. "האנגר 11" משמש בעיקר לקיום הופעות מוסיקה, כאשר בכל אחד מהופעות אלו פוקדים את המקום אלפי אנשים (מבירור טלפוני שקיים התובע עם נציג הנתבעת 1, עלה כי בידיה קיים רישיון עסק לאירוח של כ-2,000 אנשים באירוע כגון אלו). כך היה הדבר גם בשלושת המופעים נשוא בקשה זו (מז'אנר המוסיקה האלקטרונית), האחד בכיכובם של האומנים Dash Berlin ו-Vini Vici , השני בכיכובו של האומן Oscar And The Wolf והשלישי בו הופיעו בין היתר האומנים Vegas ו-Vini Vici .

7. בהתאם להוראות הדין היה ניתן לצפות כי הנתבעת 1, כבעלים ו/או המחזיקה בפועל של המקום, והנתבע 2, כנושא משרה בנתבעת 1, ימלאו את הוראות חוק למניעת העישון במקומות ציבוריים והחשיפה לעישון תשמ"ג-1983 (להלן: "**החוק למניעת עישון**"), ובתוך כך **יעשו כל שניתן לאכוף את האיסור על עישון במקום ציבורי; יגדירו ויסמנו אזור עישון בהתאם לדין; יציבו שלטים ברורים האוסרים את העישון במקום; וימנעו מהצבת מאפרות בשטחים הציבוריים**.

8. אלא שכפל שהדבר נוגע למשיבים, ציפיות לחוד ומציאות לחוד.

9. כפי שעולה בבירור מהראיות המצורפות לתובענה זו, בשלושת האירועים לא ננקטו כל פעולות ממשיות לאכיפת האיסור על עישון (ודווקא ההפך הוא הנכון); לא הוגדר שטח עישון בהתאם להוראות הדין; לא הוצבו שלטים האוסרים על העישון כפי הנדרש לפי תקנות הגבלת העישון במקומות ציבוריים (קביעת שלטים), תשמ"ד-1984 (להלן: "**תקנות השילוט**"); ומנגד דווקא הוצבו מאפרות בשטחים הציבוריים – דבר המעודד את העישון ומהווה סימן ברור לציבור המעשנים כי <u>**מבחינתה של הנתבעת 1, העישון במקום מותר**</u>. לצד זאת, הנתבעים ו/או מי מטעמם גם לא נקטו בכל פעולות יזומות להפסקת העישון

לאחר תחילת ההופעות, גם כאשר הובא דבר העישון לתשומת ליבם של נציגיהם, ועל אף היקפי העישון החריגים שהיו במקום.

10. תוצאת מעשי ומחדלי הנתבעים הייתה קשה מאוד וחמורה.

11. בכל אחד מהאירועים התרחשו מאות, ואף אלפי אירועים של עישון, בתוך האולם ובשטחים הציבוריים הפתוחים. כתוצאה מכך, ריח עשן סיגריות סמיך הורגש בכל מקום באולם, ותחושת מחנק, חוסר נוחות ועוגמת נפש נגרמו לציבור שפקד את המקום.

12. אלא שלא רק עוגמת נפש נגרמה לציבור המבקרים. כידוע, וכפי שאף נקבע בסעיף 1א לחוק למניעת עישון, **חשיפה לעשן סיגריות גורמת "למוות, למחלות ולנכות".**

13. אין ספק אם כן, שמעשיהם ומחדליהם של הנתבעים הובילו (ועדיין מובילים) לתוצאה הרסנית וחמורה של פגיעה בבריאות ואף מוות (וסביר כי תוצאת מעשי הנתבעים והפגיעה בבריאות המבקרים במקום תתגלה רק בעוד זמן מה).

14. בנסיבות אלו מוגשת תובענה זו, שמטרתה העיקרית הנה לוודא כי החל ממועד זה ולהבא, הנתבעים ינקטו בכל פעולה אפשרית למניעת העישון באולם, ויחדלו מהפרות הדין החוזרות ונשנות במקום, תוך מזעור הפגיעה הבריאותית בבאי המקום.

ב. הצדדים

15. הנתבעת 1 היא חברה פרטית, בבעלותו ושליטתו הבלעדית של הנתבע 2, מר אייזיק זאב (הוא בעל המניות היחיד והדירקטור היחיד בה). הנתבעת 1 היא הבעלים ו/או המחזיקה למעשה באולם ובשטח המגודר שצמוד לו, המכונים "האנגר 11" המצוים בנמל תל-אביב (לעיל ולהלן: "**האולם**" או "**המקום**").

העתק נסח רשם החברות של הנתבעת 1 **מצ"ב כנספח "2".**

העתק עמוד אתר האינטרנט של הנתבעת 1 ובו פרטים אודותיה ורשימת הופעות קרובות (נכון ליום 17.10.2017) **מצ"ב כנספח "3".**

16. האולם המדובר הוא אולם ענק מימדים המשמש לאירועים עסקיים ופרטיים, ובדגש על הופעות מוזיקה לקהל הרחב המתרחשות במקום מספר פעמים בחודש, כפי שעולה מאתר האינטרנט של הנתבעת 1.

17. התובע הוא עורך דין במקצועו, חובב מוסיקה אלקטרונית, אשר ביקר באירועים שהתקיימו באולם ביום 3.10.2017 (להלן: "**האירוע הראשון**"), וביום 2.11.2017 (להלן: "**האירוע השלישי**"). התובע אינו מעשן, ומקפיד על אורח חיים בריא.

העתק כרטיס הכניסה לאירוע הראשון שהונפק לתובע **מצ"ב כנספח "4".**

העתק כרטיס הכניסה לאירוע השלישי שהונפק לתובע **מצ"ב כנספח "5".**

ג. התשתית הנורמטיבית

18. סעיף 1א לחוק למניעת עישון קובע כדלקמן:

"מטרתו של חוק זה למנוע את העישון במקומות ציבוריים ואת חשיפת הציבור לעישון, הגורמת למוות, למחלות ולנכות."

19. אם כן, העובדה כי חשיפה לעישון, ולרבות עישון "פאסיבי", גורמת למחלות, נכות ואף מוות, היא **עובדה מוגמרת וחלוטה, הקבועה בחוק**.

20. על נזקי העישון עמדו גם בתי המשפט במקרים רבים, ולמשל בעניין ה"פ (מחוזי ירושלים) 386/98 **עו"ד דרור אלנר נ' האוניברסיטה העברית בירושלים** (פורסם בנבו, 05.12.1999), בפס' 5 שם:

> **"ההכרה בנזקי העישון פרי מחקרים רבים וחשובים מצאה את ביטוייה גם בהלכה הפסוקה: ראה בג"צ 194/88 האגודה למלחמה בסרטן נ' מינהלת מרכז ההשקעות, פד"י מ"ב (3) 294, 299.**
>
> **נזקי העישון אינם מוגבלים למעשנים בלבד. הם מתרחבים גם על פני אלה המצויים בסביבת המעשנים, הקרויים בז'רגון המקובל "מעשנים פאסיביים".**

21. בשל העובדה כי **חשיפה לעישון הוכחה כגורמת לתוצאות הרסניות**, קובעים החוק למניעת עישון, והתקנות שמכוחו, שורת הוראות, חד משמעיות, אשר מטרתן לצמצם למינימום את החשיפה לעישון, ולאפשר לציבור שאינו מעשן מרחב ציבורי נקי מסכנות בריאותיות.

22. באופן ספציפי, נביא להלן את ההוראות הרלוונטיות לעניין כאן מתוך החוק למניעת העישון והתקנות שמכוחו.

ג.1. חובות המחזיק במקום ציבורי "לפקח ולעשות כל שניתן" כדי למנוע את העישון

23. החובה הראשית והראשונה במעלה שאותה מטיל החוק למניעת העישון על המחזיק של מקום ציבורי קבועה בסעיף 2א(א), לחוק למניעת עישון, המורה כי: "המחזיק של מקום ציבורי **חייב לפקח ולעשות כל שניתן** למניעת עבירות לפי סעיף 1(א) ו-(ב) בתחום המקום הציבורי שבהחזקתו."

24. אין ספק כי התיבה "**חייב לפקח ולעשות כל שניתן**" היא חריגה בנוף החקיקה הישראלי בעוצמתה ובדרישה המחמירה שהיא מציבה.

25. אמנם, במספר מקרים נקבע כי אמת המידה לבחינה האם עמדו המשיבים בחובתם האמורה אינו מבחן תוצאתי, אולם יש לזכור כי במקרה כאן אין מדובר בעישון נקודתי או ספוראדי, בבחינת היחיד אינו מעיד על הכלל, כי אם במאות (אם לא אלפי) מקרים של עישון, בכל אחת מן ההופעות.

26. התובע סבור כי די בנתון זה בכדי להעיד על כך שהנתבעים הפרו את חובתם, ואולם כפי שיוסבר להלן, אף בהתעלם מהמבחן התוצאתי, המשיבים בהחלט לא עשו כל שניתן (ואף לא קרוב לכך) למניעת העישון.

27. החוק למניעת העישון מוסיף וקובע כי יראו את המחזיק של מקום ציבורי כמי שמילא את חובתו, אם קיים את כל הפעולות הבאות: "פנה לאדם המעשן... בין בעצמו ובין באמצעות אחר מטעמו, לחדול מהמעשה האסור או נקט אמצעים סבירים כדי להבטיח מניעת עבירות"

28. וכן "התלונן, בין בעצמו ובין באמצעות אחר מטעמו, בפני המפקח כמשמעותו בסעיף 7, על הפרת הוראות סעיף 1(א) או (ב), או עשה מאמץ סביר לעשות כן".

29. יובהר, כי **הנטל הוא על המחזיק במקום** להוכיח כי עמד בהוראות הסעיף ועשה "כל שניתן", וכן כי נקט בפעולות המתוארות לעיל (ראה פס' 14 בעניין ת"צ 38375-06-13 **אליאס ואח' נ' רכבת ישראל בע"מ** (פורסם בנבו, ניתן ביום 9.9.2016) (להלן: "**עניין רכבת ישראל**")).

ג.2. <u>חובות המחזיק במקום ציבורי להציב שלטים האוסרים את העישון</u>

30. בנוסף לחובתם למנוע את מעשה העישון לאחר שהחל, חלה על הנתבעים גם החובה לנסות ולמנוע מראש את העישון במקום, וזאת באמצעות הצבת שילוט.

31. כך, סעיף 2(א) לחוק למניעת עישון קובע:

> "המחזיק למעשה של מקום ציבורי כבעלים, כשוכר או בכל אופן אחר (להלן – המחזיק), למעט מעלית לנשיאת בני אדם בבית מגורים, <u>יקבע בו שלטים המורים על איסור העישון, ויחזיקם במצב תקין</u>."

32. בהתאם לסעיף 2(ג) לחוק למניעת העישון, הותקנו בידי שר הבריאות תקנות הקובעות את הדרך שבה יש ליישם את חובת הצבת השילוט - הן תקנות הגבלת העישון במקומות ציבוריים (קביעת שלטים), תשמ"ד-1984 (להלן: "**תקנות השילוט**").

33. כך למשל, סעיף 3(א) לתקנות השילוט, בשילוב עם התוספת השלישית לתקנות השילוט קובעים את מספרם, מיקומם, וגודלם של השלטים. סעיף 6 לתקנות השילוט מסדיר גם את החובה כי שלט כאמור יהיה מואר.

34. בחינת התוספת השלישית לתקנות השילוט, מלמדת כי החובות החלות על הנתבעת 1, כמחזיקה באולם המשמש בין היתר, להופעות, הרצאות וכו' היא **להתקין לפחות 2 שלטים בשני צדי הקיר שמול פני הנוכחים באולם** – קרי על גבי הקיר בצידי הבמה.

35. כמו כן, **בהתאם לתוספת השלישית לתקנות השילוט, ובהיותו של האולם מקום עבודה, היה על המשיבה החובה להתקין גם בכניסה למקום שלט האוסר את העישון.**

36. למותר לציין כי <u>מדובר בתנאים מינימליים</u>, ולא יכול להיות חולק כי אילו הייתה מוסיפה הנתבעת 1 ומתקינה שלטים נוספים, היה הדבר יכול לסייע כדי למזער את העישון במקום.

37. אלא שכפי שיוכח להלן, הנתבעת 1 הפרה אף את חובתה המינימלית, ולא קבעה שילוט כנדרש.

38. זאת ועוד: סעיף 6 לתקנות השילוט קובע כך:

> **"(א) במקום ציבורי כאמור בפרט 1 בתוספת לחוק, יותקן השלט עם סידורי הארה חשמלית בו, באופן שמלוא תכנו של השלט יואר כאשר ההארה החשמלית בו נדלקת.**
>
> **(ב) אור החשמל בשלט ידלוק במשך כל זמן שהמקום הציבורי חשוך בעת שהוא פתוח לציבור או נמצאים בו בני אדם."**

39. במקרה דנן, כפי שעולה מן התמונות המצורפות לתובענה זו, לא הוארו השלטים שהוצבו כנדרש, ולמעשה היה כמעט בלתי אפשרי להבחין בשלט שהוצב בתוך שטח האולם (בסמוך לחדר השירותים).

ג.3. <u>החובה להקים אזור עישון מוסדר ומופרד</u>

40. החוק למניעת העישון אמנם קובע איסור על העישון במקום ציבורי, ואולם רשאי בעל המקום להקצות חדר נפרד, שבו לא חל האיסור האמור.

41. לפי פרט 1 לתוספת לחוק למניעת עישון, באולם המשמש להופעות, כגון האולם דנן, אזור העישון צריך להיות <u>בחדר נפרד לחלוטין</u>, וכאשר התנאי המרכזי לקיומו של אזור עישון הוא כי "**אינו גורם למטרד בחלקים אחרים של המקום**".

42. יצוין כי גם בהתאם לפרט 11 לתוספת לחוק למניעת עישון, העוסק ב"בית אוכל" המגיש משקאות, כגון האולם דנן, על אזור העישון להיות מופרד לחלוטין מייתר השטח הציבורי ולא לגרום למטרד בשאר המקום.

43. כפי שיוכח להלן, באולם לא הוקצה חדר נפרד לעישון, ולמעשה כפי שמשתקף מהשילוט במקום והעובדה שבאולם הוצבו מספר מאפרות, העישון הותר בכל האולם.

ג.4. <u>האיסור להציב מאפרות במקום ציבורי</u>

44. איסור נוסף הקבוע בחוק למניעת העישון, עניינו בהצבת מאפרות במקום ציבורי. איסור זה נובע מהעובדה שהצבת המאפרה בידי בעל המקום הינה סימן ברור לבאי המקום לפיו העישון מותר (שהרי אחרת, אין כל סיבה להימצאות מאפרה).

45. ואכן, בהתאם לסעיף 2ב לחוק, נקבע כי: "המחזיק של מקום ציבורי, לא יציב מאפרה במקום ציבורי שבהחזקתו, בהתאם למפורט בתוספת".

46. כפי שנראה להלן, המשיבים הפרו גם איסור זה, והציבו מאפרות הן בתוך האולם הסגור והן בשטח המגודר החיצוני, המשמש לכניסה ויציאה מן האולם.

ג.5. <u>לא ניתן לחלוק כי הוראות החוק למניעת עישון חלות על "האנגר 11"</u>

47. החוק למניעת העישון במקומות ציבוריים קובע קריטריונים (במסגרת התוספת לחוק) המגדירים מה הוא מקום ציבורי, שעליו חל החוק.

48. לענייננו מתאים בעיקר פרט 1 לתוספת לחוק למניעת עישון, אשר קובע כי אולם המשמש בדרך כלל להופעות, קונצרטים וכיוצ"ב, **<u>הוא מקום ציבורי</u>**.

49. משכך, לאור העובדה כי "האנגר 11" משמש, בדרך כלל, לאירועים כגון אלו, חלות עליו הוראות החוק למניעת עישון.

50. כמו כן, "האנגר 11" מתאים גם לפרט 15 בתוספת לחוק למניעת עישון, בהיותו מקום עבודה לעשרות אנשים (לרבות מאבטחים, אנשי תאורה וסאונד, מנקים, ברמנים וכיוצ"ב) וכן הוא מתאים לפרט 11 בתוספת לחוק למניעת עישון כבית אוכל שכן באולם נמכרו והוגשו משקאות (וכאמור שם – "מקום אחר שבין עיסוקיו הגשת מזון או משקאות").

51. לא יכול להיות ספק אם כן, שהוראות החוק למניעת עישון, חלות על "האנגר 11", ולרבות האיסור על העישון במקום, הקבוע בסעיף 1(א) לחוק למניעת עישון, כמו גם ייתר ההוראות בדבר קביעת שלטים מתאימים; מניעת העישון במקום; איסור הצבת מאפרה; ועוד.

ד. <u>הפרות הנתבעים את הדין</u>

52. לאחר שעמדנו על הוראות הדין הרלוונטיות, נתכבד להלן להבהיר ולהדגים את הפרות הדין החמורות והקשות בידי הנתבעים, בשלושת האירועים השונים נשוא התובענה כאן.

53. את המחדלים וההפרות של החוק למניעת העישון ניתן לחלק ל-2 נושאים עיקריים: ראשית, הפרת החובה על הצבת שילוט ואיסור הצבת מאפרות, ושנית הפרת החובה לעשות כל שניתן כדי לאכוף את איסור העישון.

54. באופן טבעי יש להבהיר שקיים קשר בין השניים וניתן להניח ברמת ודאות גבוהה שאילו היו ממלאים הנתבעים את החובה להציב שילוט, ונמנעים מלהציב מאפרות בשטחי המקום, היה הדבר מפחית משמעותית את העישון במקום ומקל את אכיפת איסור העישון.

ד.1. <u>הפרות הנתבעים את הדין במהלך האירוע ביום 3.10.2017</u>

55. ביום 3.10.2017 קיימה הנתבעת 1 באולם אירוע במסגרתו הופיעו מספר אומני מוסיקה אלקטרונית, לרבות האומנים Dash Berlin וכן Vini Vici. לפי פרסומי המשיבה האירוע החל בשעה 22:30 והסתיים למחרת בשעה 04:30. התובע נכח במקום בין השעות 00:20 - 04:10 לערך.

העתק כרטיס הכניסה של התובע **<u>צורף כנספח 4 לעיל.</u>**

56. באירוע נכחו, להערכת התובע כ-2,000 אנשים (מרביתם בחלק הכללי של האולם, כמה מאות בודדות באזור הישיבה, וכמה עשרות בגלריה בקומה העליונה).

ד.1.א. <u>אי אכיפת האיסור לעשן</u>

57. התובע הגיע לאירוע הראשון, בליווי אשתו, כדי להנות מהופעה של אמנים בולטים מתחום המוסיקה האלקטרונית.

58. מרגע כניסתו לאולם, הוא נתקל בתופעה מטרידה ביותר לפיה אחוז ניכר מבאי האירוע עישנו, ללא מפריע, בתוך האולם וכמו גם בשטחי הכניסה והיציאה המובילים לאולם. להערכת התובע היה מדובר בכ-20% מבאי האירוע שעישנו לפחות סיגריה אחת במהלך האירוע.

59. כפי שנחרד התובע לגלות, העישון כאמור התרחש <u>בכל חלקי האולם, בכניסה לחדרי השירותים</u> (ממש מתחת לשלט האיסור על עישון) ו<u>במבואת הכניסה</u>. כמו כן התרחש העישון <u>בכל חלקי השטח המגודר ששימש לכניסה ויציאה מהאירוע</u>.

להוכחת האמור, מצורפות תמונות שצילם התובע ובהן נצפו אנשים מעשנים במקומות רבים באולם, **<u>כנספח "6"</u>**.

כמו כן, מצורפות לבקשה זו תמונות שאיתר התובע ברשתות החברתיות של אירועי עישון נוספים בשטח האולם, **<u>כנספח "7"</u>**.[1]

60. משמעות הדברים היא שכ-80% מבאי ההופעות[2] נחשפו, שלא מרצונם ובעל כורחם לעישון "פאסיבי" באופן חמור ומתמשך. עניין זה של כימות הנפגעים מן העישון באולם, ידובר בהרחבה להלן.

61. לנוכח דברים אלו יצא התובע אל שטח הכניסה לאולם כדי לאתר את נציג חברת האבטחה ולהתלונן בפניו על העישון במקום. כמו כן, וכדי שיהיו בידיו הוכחות לאמור, צילם התובע מספר תמונות של חלק מהאנשים שעישנו במקום, וכן של השילוט במקום.

62. התובע פנה אל מי שנראה כאחראי על האבטחה (אותו זיהה מכך שנשא על גופו מכשיר קשר שבאמצעותו הוא העביר מסרים אל המאבטחים) ושאל אותו לתפקידו. אותו אדם הציג עצמו כאחראי על האבטחה (למבקש לא ידועה זהותו אך זו ודאי ידוע לנתבעות).

63. התובע התלונן בפני אותו אדם כי העשן הסמיך באולם מפריע לו ופוגם בהנאתו מהאירוע. בתגובה, האחראי על האבטחה אמר למבקש "**אין מה לעשות, ככה זה. אתה צודק, אבל אין לי איך לעזור לך**".

64. *התובע נדהם מתגובה זו*. זו לבטח איננה התגובה שהתובע ציפה לה מהאחראי על אכיפת הסדר במקום. לכן, ובעקבות כך, פנו התובע (ובת זוגו שהייתה עמו במקום) אל אדם נוסף

---

[1] בשלב הבאת הראיות מתכוון התובע לזמן לעדות את מי שצילם תמונות אלו, וזאת בכדי להגישן כראיה לתיק.

[2] יצוין כי בהתאם לפרסומים רשמיים של משרד הבריאות, שיעור המעשנים באוכלוסייה הוא כ-22.5%, וגם נתון זה יש בו כדי לסייע לקביעת הגדרת הקבוצה (עניין שנדון בו להלן בהמשך בקשה זו), וראה בדו"ח שר הבריאות לשנת 2016, שפורסם ביום 1.6.2017, וזמין בכתובת https://www.health.gov.il/PublicationsFiles/smoking_2016.pdf

שנראה היה שאחראי על ההתנהלות במקום בניסיון נוסף להביא להפסקת העישון. כפי שיובהר להלן, אדם זה הציג עצמו כנציג ההפקה.

65. את פנייה זו צילם התובע באמצעות הטלפון הנייד שברשותו, ולהלן תמלול השיח המלא בין הצדדים כפי שהוקלט בסרטון שצילם:

התובע: "סליחה, אתה מהאבטחה?"

הנציג: "לא."

התובע: "מאיפה אתה?"

הנציג: "מההפקה."

התובע: "גם בסדר. תגיד, מה אתם עושים לגבי העישון בפנים? זה לא נעים".

הנציג: "אתה בישראל אחי, אם היית באירופה, הייתי מבין את השאלה שלך."

התובע: "יש מאבטח, שמעשנים לו ליד הפנים. הוא יכול להגיד להם 'אסור לעשן פה' "

הנציג: "אני בתחילת הערב שמעתי פה בתדריך מה אומרים. אבל לאכוף את זה, זה נורא נורא נורא קשה. אנחנו בישראל אחי. ראית ניסו לאכוף את החוק במסעדות..."

התובע: "זה לא, זה לא כיף ככה, אתה לא יכול לנשום. אני אגיד לך איפה אכפו, הלכת למשחק כדורגל בשנה האחרונה? ראית מישהו מעשן? בחיפה? בנתניה? ראית מישהו מעשן? אין כזה דבר שם. ותאמין לי ששם הרבה יותר קשה".

הנציג: "אבל בגלל זה הרחבה פה פתוחה למי שרוצה להתאוורר. זה חלק מהמסיבה"

אשת התובע: "המסיבה היא בפנים, ובפנים כולם מעשנים. זה אשכרה כמו ללכת למסיבות לפני 15 שנה".

הנציג: "בארץ זה לא יעבוד גם עוד 15 שנה. במסיבות זה לא יעבוד. במסעדות...".

אשת התובע: "יש חוק כאילו תכלס."

הנציג: "אני יודע, אין לי איך לעזור. אי אפשר לאכוף את זה. אני הכי אנטי-עישון תאמיני לי. אני כמוך, לא יכול לסבול את זה. זה ישראל ואת מכירה את הישראלים, אומרים להם משהו עושים הפוך."

התובע: "טוב, תודה."

66. ***לשמוע ולא להאמין – התובע פונה ומתלונן בפני נציג הנתבעים ש"אי אפשר לנשום" בתוך האולם והתשובה היא "אתה בישראל אחי... אין לי איך לעזור לך" – כאילו לית דין ולית דיין.***

העתק הסרטון שצילם התובע יצורף בעותק אלקטרוני לעיון בית המשפט והצדדים **כנספח "8".**

העתק תמונתו של נציג ההפקה (צילום מסך מתוך הסרטון) **מצ"ב כנספח "9".**

67. לאחר דברים אלו שב התובע אל תוך האולם, אך הנאתו מהמסיבה נפגמה מאוד, והוא גם עזב את האירוע לפני סופו. יצוין שהתובע נשאר במקום רק מחמת שהיה מדובר בהופעה ייחודית של אומן מחו"ל (Dash Berlin), ולכן הוא לא עזב את המקום על אף תחושת המחנק והריח הרע באולם.

68. יצוין, כי לצד היעדר האכיפה המוחלט, בלטה העובדה כי הנתבעים לא טרחו לציין את דבר האיסור על העישון על גבי כרטיס הכניסה לאירוע או על גבי פרסומים של האירוע, או אף באמצעות מערכת הכריזה באולם (בהפסקות שבין הופעה להופעה) כפי שנהוג לעיתים לעשות באירועים הומי אדם (דוגמת אירועי ספורט ותרבות אחרים).

ד.1.ב. <u>הפרות החוק בעניין השילוט</u>

69. גם את חובותיהם להציב שילוט בהתאם לחוק למניעת העישון ולתקנות השילוט הפרו הנתבעים ברגל גסה.

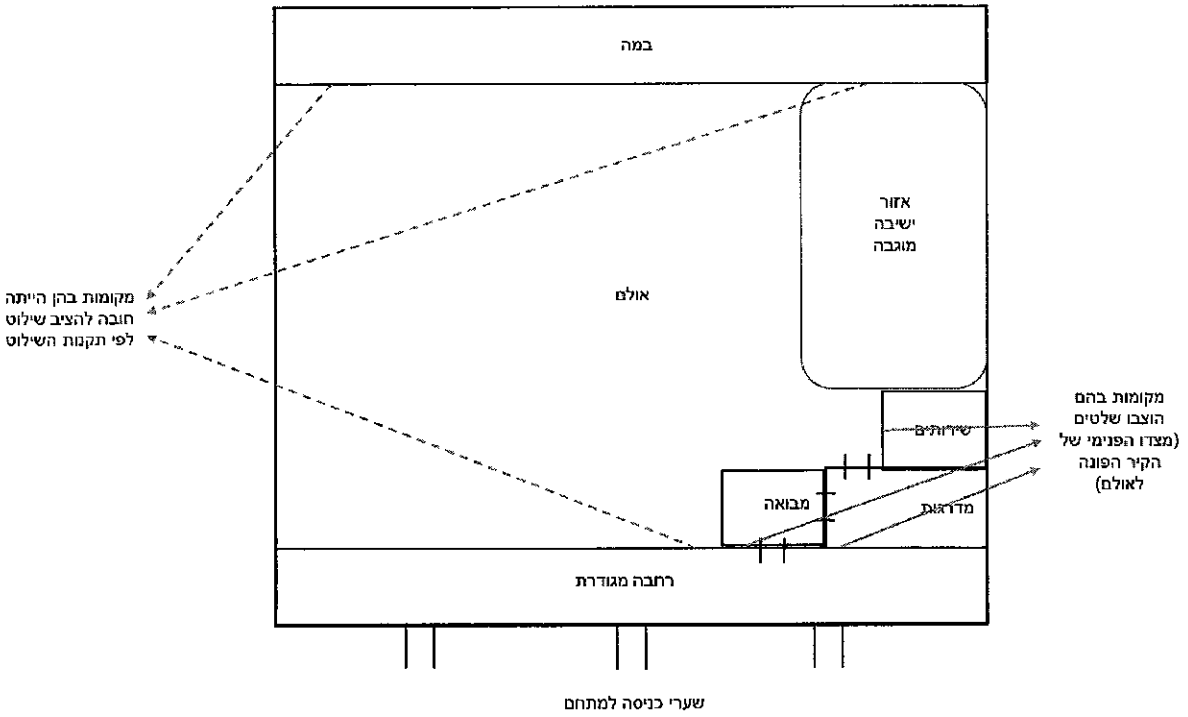
70. כך, במהלך האירוע ביום 3.10.2017, הוצבו בכל האולם 3 שלטים בלבד האוסרים את העישון, אחד ביציאה, אחד במבואה, ואחד באזור השירותים - כאשר שלושת השלטים פונים אל תוך האולם.

71. קרי, אף שלט לא הוצב באופן שבו יש כדי לקדם את פני הנכנסים לאולם וליידע אותם בדבר איסור על עישון במקום. כמו כן, <u>אף אחד מהשלטים לא היה מואר באופן שבו דורשות תקנות השילוט</u>.

72. <u>זאת ועוד, בהתאם לתקנות השילוט היתה חובה על הנתבעים להציב בשני צדי הבמה שלטים מוארים בעניין איסור העישון</u>. **כזאת לא נעשה**.

צילומים של התובע את השלטים שהוצבו באולם, הכניסה לאולם ושל צדדי הבמה **<u>מצ"ב כנספח "10"</u>**

73. למען הבהירות יובא להלן תרשים סכמטי של קומת הקרקע באולם ושל מקום השלטים שהוצבו ושהיה חובה להציב:

74. אין ספק אם כן, שהנתבעים לא מילאו את חובתם בהתאם לתקנות השילוט.

75. גם מחדלים אלו מעידים על כך שהנתבעים הסכינו עם העישון במקום, ולבטח שלא ניתן לומר שעשו "כל שביכולתם" למנוע זאת, כאשר לא יכולה להיות מחלוקת כי הצבת שילוט ראוי היתה יכולה לתרום להפחתת העישון במקום. יתרה מכך, ברור כי אף אם היו עומדים הנתבעים בחובתם בעניי הצבת השילוט, רק שילוב אפקטיבי ביחד עם מאמצי אכיפה נוספים ומשמעותיים היה מוביל בפועל למניעה מוחלטת (או מקסימלית) של העישון.

ד.1.ג. <u>הפרת האיסור להציב מאפרות</u>

76. במהלך האירוע ביום 3.10.2017, הנתבעים הציבו מספר מאפרות בשטח המגודר החיצוני לאולם (המשמש לכניסה ויציאה מהאולם), ומשכך הפרו את האיסור הקבוע בחוק למניעת עישון, על הצבת מאפרות בשטח הציבורי.

77. בתוך כך, במהלך האירוע ביום 3.10.2017 הבחין התובע כי הנתבעים הציבו מאפרה ממש בכניסה לאולם עצמו, בצמוד לדלת הכניסה. עובדה זו הפכה למעשה את אזור הכניסה/יציאה למקום בו התקבצו מספר רב של מעשנים, כך שכל מי שנכנס ויצא מן האירוע נאלץ לעבור דרך אזור אפוף עשן סמיך.

78. בבדיקה שביצע התובע לאחר האירוע ברשתות החברתיות גם עלה בידו לאתר תמונה של המאפרה האמורה.

תמונת המאפרה המוצבת בכניסה לאולם באירוע ביום 3.10.2017 כפי שאותרה ברשת האינסטגרם **<u>מצ"ב כנספח "11".</u>**

79. בשל העובדה כי הנתבעים הציבו מאפרות בשטחים הציבוריים, הרי שגם בכך הופר החוק למניעת עישון.

<u>ד.1.ד. הפרת החובה להקים אזור עישון מוסדר</u>

80. כאמור לעיל, משיחתו של התובע עם נציג ההפקה, עולה כי לשיטת הנתבעים, כל השטח המקורה של האולם הוא בגדר אזור מותר לעישון. כך, כאשר התלונן התובע בפני נציג הנתבעים אודות העישון בתוך האולם, טען האחרון כי: "הרחבה פה פתוחה למי שרוצה להתאוורר."

81. קרי – מבחינתם של הנתבעים, אזור האולם הפנימי הוא אזור מותר לעישון, בעוד אזור הרחבה החיצוני, שבו לא ניתן להינות מההופעה, דווקא הוא מקום שבו ניתן "להתאוורר" מן העשן הסמיך שבתוך האולם.

82. אין צורך להרחיב מילים עד כמה מעוותת תפיסה זו של המציאות, שאינה עונה על הקריטריונים הקבועים בחוק למניעת העישון להגדרת אזור מותר לעישון.

83. בנסיבות אלו הנתבעים גם הפרו את חובתם לקבוע אזור עישון בהתאם לתנאים המנויים בחוק למניעת העישון (וכן, כאמור, את האיסור להציב מאפרות).

<u>ד.2. הפרות הנתבעים את הדין במהלך האירוע ביום 12.10.2017</u>

84. מספר ימים לאחר האירוע הראשון, התקיים ביום 12.10.2017 אירוע נוסף באולם במהלכו התקיימה ב"האנגר 11" הופעה של אמן בשם Oscar and the Wolf (להלן: **ההופעה השניה**"). גם בהופעה זו נכחו כ-2,000 אנשים.

85. לנוכח אירועי ההופעה מיום 3.10.2017 פנה התובע אל ידידתו, גב' נורית ליפשיץ, אשר שהתה באירוע זה, כדי לנסות ולברר האם אירועי ההופעה הראשונה היו בגדר עניין חד פעמי, או שגם הפעם לא קיימה המשיבה את הוראות הדין.

העתק כרטיס הכניסה של גב' נורית ליפשיץ לאירוע ביום 12.10.2017 **<u>מצ"ב כנספח "12".</u>**

86. כפי שהתברר, כמו באירוע הראשון, גם הפעם, רבים מן הנוכחים באולם עישנו ללא מפריע, עד כדי שנוצרה באולם תחושת מחנק וריח חריף של עשן. אמנם, על גבי כרטיס הכניסה לאירוע נכתב כי העישון באולם אסור, ואולם בפועל לא ניכרו כל פעולות מטעם הנתבעים לאכוף איסור זה.

87. יתרה מכך, גם הפעם הנתבעים הפרו את הוראות הדין, בדומה לאירוע הראשון, ובתוך כך יצוינו הדברים הבאים:

- בתוך האולם לא הוצבו בצדי הבמה שלטים האוסרים על עישון כנדרש בתקנות השילוט (בדומה למצב הדברים באירוע הראשון);

- הוצבו מאפרות בשטחים המשמשים לכניסה וליציאה מהאולם;
- לא ננקטו פעולות אכיפה גלויות (ולבטח שלא בצורה אפקטיבית) למניעת העישון.

ד.3. <u>הפרות הנתבעים את הדין במהלך האירוע ביום 2.11.2017</u>

88. ביום 2.11.2017 התקיים אירוע נוסף ב"האנגר 11", שעניינו בפסטיבל מוזיקה אלקטרונית (תחת השם "Migrena Festival") שכלל הופעות של האומנים Vegas ו-Vini Vici. גם באירוע זה, להערכת התובע, נכחו כ-2,000 אנשים, והתובע נכח במקום בין השעות 23:45 ל-01:15.

העתק כרטיס הכניסה של התובע צורף כנספח 5 לעיל.

89. התובע הגיע לאירוע זה בתקווה לגלות כי הנתבעים יקיימו הפעם את הדין, ויאפשרו לו להינות כראוי מן ההופעה. ואולם, מיד עם הגעתו לאולם התברר לו כי מצב הדברים שונה לחלוטין מאשר קיווה.

90. גם באירוע זה המשיכו הנתבעים, בשלהם, "לצפצף" על הוראות החוק למניעת העישון, ובפועל היה ניכר שמצב העישון באולם <u>החמיר</u> ביחס לאירועים קודמים עד כי להערכת התובע לפחות 20% מהנוכחים באולם עישנו לפחות סיגריה אחת (ולרוב הרבה יותר מאחת), ובכל רגע נתון היה ניתן להבחין בסביבת התובע בעשרות מעשנים.

העתק תמונות שצילם התובע במהלך האירוע ובהן נראים מספר רב של מעשנים באולם מצ"ב <u>**כנספח "13".**</u>

91. כתוצאה מכך, כבר זמן קצר לאחר תחילתו של האירוע הורגש בתוך האולם ריח חריף של עישון, ולתובע נגרמו תחושת מחנק צריבה בעיניים ומצוקה רגשית.

ד.3.א. <u>אי אכיפת איסור העישון</u>

92. למרות שממדי העישון ביחס לאירועים קודמים החמירו, בפועל לא ניכר שום ניסיון מצד הנתבעים לאכוף את האיסור על העישון באולם, ובמהלך כשעה ומחצה בהם נכח התובע באירוע, הוא לא הבחין ולו פעם אחת בנציג של הנתבעים או מי מטעמם מבצע פעולת אכיפה.

93. **ההפך הוא הנכון - דווקא נציגים של חברת ההפקה (אשר היו ניתנים לזיהוי בנקל שכן הם לבשו חולצות עם כיתוב מזהה) נצפו מעשנים מספר פעמים, לרבות בתוך שטח האולם ובתוך חלל השירותים.**

94. יתרה מכך, במבואה שבכניסה לאולם (ראה בשרטוט שלעיל) הוצבה בידי הנתבעים או מי מטעמם עמדה למכירת מרצ'נדייז (חולצות, כובעים וכו'). אף המוכר באותה עמדה נצפה בידי התובע מעשן מספר סיגריות לאורך האירוע, הגם שמטרים ספורים ממנו ניצב שלט האוסר על העישון.

העתק תמונות של עישון בידי מוכר מרצ'נדייז מטעם הנתבעים <u>**מצ"ב כנספח "14".**</u>

95. בעקבות מקרי העישון הרבים בתוך האולם, ניסה התובע לפנות אל נציגי חברת האבטחה במקום.

96. ראשית, פנה התובע אל מאבטח שהוצב בתוך האולם, והתלונן על היעדר האכיפה בעניין העישון. אותו מאבטח השיב למבקש כי תפקידו לשמור על אחת מדלתות החירום, ולכן הוא לא יכול להסתובב ולמנוע עישון.

97. בסמוך לאחר מכן פנה התובע אל מי שהזדהה בתור אחראי על האבטחה במקום אשר שהה בסמוך לשערי הכניסה למקום. המבקש התלונן בפניו על העישון במקום, וזה מסר בתגובה כי נעשות פעולות אכיפה אך הן אינן אפקטיביות משום ש"על כל 60 סיגריות שמכבים, מדליקים 1000". אותו אחראי על האבטחה טען בפני התובע כי ישנו "צוות התערבות" של מאבטחים שתפקידו לטפל גם בנושא העישון. התובע תהה האם תפקידם הוא רק לטפל במניעת העישון, והאחראי נאלץ להודות כי תפקידם העיקרי הוא מניעת אירועי אלימות. בתגובה אמר התובע לאותו אחראי כי התובע ראה את חברי "צוות ההתערבות" בתוך האולם אך בפועל הם לא נוקטים בשום פעולה למניעת העישון.

98. יצוין כי התובע הבחין מספר פעמים באותם מאבטחים של "צוות ההתערבות" אך אלו היו עסוקים אך ורק באיתור ומניעת אלימות ולא התעניינו בעישון, ולמעשה בכל הזמן ששהה התובע באירוע לא ראה התובע ולו מקרה אחד שבו העיר מי מהמאבטחים לאדם שעישן באולם

99. להוכחת האמור התובע אף צילם סרטון בן כ-45 שניות, שבו נראים אותם מאבטחים של "צוות ההתערבות" מסיירים באולם, וחולפים על פני מספר מעשנים מבלי לנקוט כל פעולה בנושא.

העתק הסרטון יצורף בעותק אלקטרוני לעיון בית המשפט והצדדים **כנספח "15".**

100. יצוין, כי גם באירוע זה לא ציינו הנתבעים דבר בעניין האיסור על העישון על גבי כרטיס הכניסה לאולם וכן לא הופיע דבר בעניין זה באתר האינטרנט שבו בוצעה הזמנת הכרטיסים, ולא נמסרה כל הודעה במערכת הכריזה בזמן האירוע.

העתק כרטיס הכניסה של התובע לאירוע **צורף כנספח 5 לעיל.**

צילום מסך של האתר שבו בוצעה הזמנת הכרטיסים **מצ"ב כנספח "16".**

101. כאילו שלא די באמור לעיל (ודי בכך) יובהר כי במהלך האירוע השלישי ניכרה מעורבותו של הנתבע 2 (כזכור- המנהל והבעלים של הנתבעת 1) בפיקוח מקרוב על האירוע.

102. כך, במהלך כל שהות התובע באירוע, הנתבע 2 התהלך בשטח האולם, יצא ונכנס בשער הכניסה מספר פעמים, וניכר היה שהוא מעורב עד מאוד במתרחש במקום.

103. יחד עם זאת, ועל אף שהנתבע 2 נחשף לעשרות אנשים המעשנים בשטח המקום, וכמו גם לכך שהוצבו מאפרות רבות בשטח האולם, ולהיעדר אזור מתאים לעישון, הוא לא נקט בשום פעולה כדי לקיים את חובתו לפי דין. למעשה התובע אף הבחין בנתבע 2 עומד מחוץ לשערי המקום ומתלוצץ עם מספר שוטרים שעמדו במקום, כל זאת כאשר היה מצופה ממנו

לנוכח הפרות החוק החמורות שהתרחשו בתוך האולם, לפנות לאותם שוטרים ולבקש מהם להיכנס לאולם ולאכוף את האיסור על העישון.

104. לעניין זה יש להבהיר: סעיפים 5(א) ו-5(ב) לחוק למניעת עישון מטילים אחריות ישירה וברורה על הנתבע 2, ומשכך היה מצופה ממנו לפעול בייתר שאת ליישום הוראות החוק.

ד.3.ב. <u>אי הצבת שילוט בהתאם לתקנות השילוט</u>

105. גם באירוע השלישי, לא קיימו הנתבעים את חובתם לפי תקנות העישון. כך, הגם שבחזית הבניין הופיע שילוט האוסר על העישון, בתוך האולם לא הוצבו שלטים בצדי הבמה או בכל מקום אחר מעבר לאותם 3 שלטים שהוזכרו לעיל בתוך האולם.

צילומים של המבקש את השלט בכניסה לאולם, ושל צדדי הבמה **<u>מצ"ב כנספח "17".</u>**

ד.3.ג. <u>הפרת האיסור בדבר הצבת מאפרות</u>

106. בדומה לאירועים קודמים גם הפעם הציבו הנתבעים, בניגוד לדין, מאפרות בשטח המקום, אלא שהפעם היקף התופעה היה מטריד וחמור.

107. כך, **ראשית**, הוצבו מאפרות בסמוך לדלת הכניסה לאולם, דבר שגרם לכך שבאזור הכניסה לאולם התקבצו כל העת מעשנים רבים, וכל הנכנסים והיוצאים משטח האולם נחשפו לעשן הסמיך.

108. **שנית**, הוצבה מאפרה ממש בסמוך לשער הכניסה (השער החיצוני שבו נערכו בדיקות האבטחה ונבדקו כרטיסי הכניסה). גם בסמוך למאפרה זו התקהלו אנשים שעישנו, ומשמעות הדבר היתה שהאנשים שעמדו בתור הכניסה לבידוק הביטחוני נחשפו בעל כורכם לעישון הנ"ל.

109. **שלישית**, הנתבעים אף הגדילו עשות והציבו מאפרה בתוך שטח האולם המקורה, בקרבת אזור השירותים, ומטרים ספורים מהשלט האוסר על עישון.

צילומים של המבקש את המאפרות שהוצבו **<u>מצ"ב כנספח "18".</u>**

110. ברור מאליו, כי הצבת מאפרה, דווקא בסמוך לשלט האוסר על העישון ממחישה היטב לבאי המקום את גישתם של הנתבעים, ואת העובדה כי מבחינתם אין כל משמעות לאיסור על העישון ולשלטים (הבודדים) שהוצבו באולם.

ה. <u>אחריות הנתבעים להפרות החוק למניעת העישון</u>

111. כאמור בהרחבה לעיל, הנתבעים הפרו, במספר מקרים, את הוראות החוק למניעת עישון ואת התקנות שמכוחו.

112. לעניין זה יש להבהיר כי הגם שבכל אחד מהאירועים, ניתן לשער, כי הועסקו עבור הנתבעים מספר ספקים ו/או קבלני משנה (דוגמת חברת האבטחה) הרי שהאחריות בהתאם לחוק למניעת עישון חלה על "המחזיק" של המקום – הוא הנתבעת 1 (וראה סעיפים 2(א), 2א(א),

2ב לחוק למניעת עישון), ועל נושא המשרה בה, הוא הנתבע 2 (וראה סעיף 5(א) לחוק למניעת עישון).

113. זאת ועוד: בטרם הגשת התובענה כאן, פנה המבקש באופן טלפוני אל משרדי הנהלת הנתבעת 1, בכדי לוודא כי אכן זה הוא הגורם האחראי לנושא העישון באולם.

114. בשיחה זו, שקיים התובע עם נציגת הנהלת הנתבעת 1 (בשם נליה) שהתקיימה ביום 15.10.2017 טען התובע כי ברצונו להעביר פניה בנושא העישון באירוע מיום 3.10.2017, וביקש ליצור קשר עם מארגני האירוע.

115. תשובתה של נציגת ההנהלה הייתה כי האחריות לנושא זה היא של הנתבעת 1 בלבד (ובמילותיה - "**זה המקום, זה לא מארגני האירוע... זה באחריות של ההאנגר**").

קובץ השמע של שיחת התובע מיום 15.10.2017 מצורף לעותק האלקטרוני **כנספח "19"**

116. אחריותו של הנתבע 2 נובעת, בין היתר, בהתאם לסעיף 5(ב) לחוק למניעת עישון, הקובע כי במקרה של עבירה מצד התאגיד או מי מעובדיו, חזקה היא שנושא המשרה הפר את חובתו להרחבה בנושא זה ראה בת.צ. (מרכז) 4398-09-08 **מרק ליטבין נ' בלה שלומקינס בע"מ**, 26.1.2009, פס' 10(ג) (להלן: "**עניין בלה שלומקינס**") .

117. כאמור גם לעיל הנתבע 2 נכח באופן אישי באירוע השלישי (ואפשר שגם באירועים קודמים), הסתובב בתוך האולם, במבואה המובילה לאולם, ובשטח החיצוני המגודר, ולא נקט כל פעולה להפסקת העישון במקום או להסרת המאפרות שהוצבו ושראה לנגד עיניו, ומשכך לא ניתן לחלוק על אחריותו להפרות החוק.

118. לאחר שעמדנו על הפרות החוק הרבות מצד הנתבעים, ועל עובדות המקרה, נתכבד להסביר מדוע המקרה כאן מתאים במיוחד לבירור במסגרת של תובענה ייצוגית.

ו. <u>קיום התנאים לאישור התביעה כתובענה כייצוגית</u>

119. התובענה הייצוגית היא כלי משפטי ייחודי, אשר נועד לתמרץ אכיפה פרטית, מקום שבו הרשויות מתקשות באכיפה ישירה (ראה סעיף 1 לחוק התובענות הייצוגיות).

120. אין ספק, כי מקרה של חשיפה לעישון "פאסיבי" היא מסוג המקרים בהן קיימת תת-אכיפה מצד הרשויות, בשל ה"קלות" שבה מבוצעת העבירה, ופוטנציאל הנזק, שהוא לרוב מסוג הנזקים אשר השפעתם הבריאותית עשויה להתברר רק בחלוף זמן.

121. תביעה ייצוגית בקשר עם הפרת החוק למניעת העישון הוכרה מספר פעמים בפסיקת בית המשפט כאכסניה הנכונה והמתאימה, וראה למשל תצ (חי') 14255-02-09 **נדב מאיוסט נ' אירוח ותיירות רמות מנשה אגודה שיתופית חקלאית בע"מ** (פורסם בנבו, 2.2.2010) שם נקבע בעמ' 3:

> "**מקובלת עלי גם טענתו של התובע כי האכיפה הפרטית המתאפשרת באמצעות חוק התובענות הייצוגיות תשס"ו-2006 תואמת הן את תכלית חקיקתו של תיקון מס' 2 לחוק למניעת עישון והן את תכליתו של חוק**

התובענות הייצוגיות שהיא כאמור בסעיף 1(2) שלו 'אכיפת הדין והרתעה מפני הפרתו'."

122. כן ראה עניין **הרכבת**; עניין **בלה שלומקינס**; תצ (נצ') 697-09 **יוסי ישראל נ' אסא קייזר** (פורסם בנבו, 28.7.2010); תצ (מרכז) 45864-06-13 **רון סוקולובבסקי נ' איזובר בתי קפה בע"מ** (פורסם בנבו, 4.12.2013).

123. יתרה מכך: בעניין ע"א 414/14 **זהבה הדר אפרתי נ' י.ע.ד אספרסו בר בע"מ** (פורסם בנבו, 11.5.2015), במסגרת ערעור לבית המשפט העליון, על החלטה שלא לאשר הגשת תביעה ייצוגית כנגד בית קפה בעילה של אי אכיפת האיסור על עישון, **בוטל פסק דין של בית המשפט המחוזי מחמת שנקבע בו כי התובענה הייצוגית אינה מתאימה לאכיפה של איסור העישון, והדיון הוחזר לבית המשפט המחוזי.**

124. בנסיבות אלו, התובענה כאן היא הכלי היעיל ביותר לשם השגת מטרתה של התובענה כאן – שהוא הבטחת סביבת בילוי נקיה ממפגעי עשן לבאי האולם.

1.1. <u>סעיף 3(א) לחוק תובענות ייצוגיות - התביעה נכללת ברשימת סוגי התביעות כמפורט בתוספת השניה לחוק תובענות ייצוגיות</u>

125. סעיף 3(א) לחוק תובענות ייצוגיות קובע כי **"לא תוגש תובענה ייצוגית אלא בתביעה כמפורט בתוספת השניה או בענין שנקבע בהוראת חוק מפורשת כי ניתן להגיש בו תובענה ייצוגית..."**.

126. בענייננו, ישנן שתי עילות רלבנטיות המופיעות בתוספת השניה:

א. פרט 1 לתוספת השניה: **"תביעה נגד עוסק, כהגדרתו בחוק הגנת הצרכן, בקשר לענין שבינו לבין לקוח, בין אם התקשרו בעסקה ובין אם לאו"** - התובע יטען כי יש לאשר את התובענה כייצוגית בהתאם לסעיף זה, שהרי הנתבעים או מי מטעמם העמידו לתובע ולחברי הקבוצה, בתמורה לתשלום, את הזכות להיכנס אל האולם ולקחת חלק בהופעות, ומשכך מדובר בתביעה שבין עוסק ללקוח. יתרה מכך, רבים מן המבלים באולם רכשו שתיה באולם מידי הנתבעים, וגם משום כך מתקיים קשר שבין עוסק ולקוח;

ולחילופין:

ב. פרט 6 לתוספת השניה: **""תביעה בקשר למפגע סביבתי נגד גורם המפגע"** – הנתבעת 1, במעשיה ובמחדליה, תואמת להגדרת ה"גורם המפגע" בהתאם לחוק למניעת מפגעים סביבתיים, ומשכך ניתן לאשר את הגשת התביעה הייצוגית כנגדה גם בהתאם לפרט זה.

127. בנסיבות אלו מתקיים התנאי הקבוע בסעיף 3(א) לחוק תובענות ייצוגיות, ונפנה בעניין זה שוב לפסיקה שהובאה בהרחבה לעיל במסגרתה הכירו בתי המשפט השונים, לרבות בית המשפט העליון, בהתאמת התביעה הייצוגית לאכיפת החוק למניעת עישון.

1.2. <u>סעיף 4(א)(1) - לתובע עילת תביעה אישית</u>

128. לאור המסכת העובדתית שפורטה לעיל עומדות לתובע מספר עילות תביעה אישיות (אשר חלות גם על כל אחד מחברי הקבוצה).

129. <u>העילות הן:</u>

<u>1.2.א. הפרת חובה חקוקה לפי פקודת הנזיקין</u>

130. סע' 63 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש] קובע כעוולה אזרחית את העובדה שהנתבעים הפרו את חובותיהן לפי החוק למניעת העישון.

131. בית המשפט העליון במסגרת רע"א 9615/05 **שמש נ' פוקצ'טה בע"מ** (פורסם בנבו, 5.7.06) (להלן: "**עניין שמש**") הכיר בעילת תביעה של הפרת חובה חקוקה כמתקיימת במקרה של הפרת החוק למניעת עישון על ידי מחזיק של מקום ציבורי (מסעדה באותו עניין). כן הכיר בית המשפט העליון שם בחשיבות "האכיפה האזרחית" של החוק למניעת עישון במקומות ציבוריים.

132. כמו כן, נקבע **בעניין הרכבת** (פס' 48 שם) כי: "**החוק למניעת עישון נועד לטובתם ולהגנתם של בני אדם מסוגם של חברי הקבוצה – אנשים שאינם מעשנים ונחשפו לעישון בתחנות רכבת בתקופת התובענה. כאמור, הרכבת הפרה את חובתה על פי הוראות החוק, חובות שנועדו לטובתם ולהגנתם של חברי הקבוצה. הפרה כזו הינה עוולה בנזיקין מכוח הוראת סעיף 63 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש], תשכ"ח-1968 (רע"א 9615/05 שמש נ' פוקצ'טה (פורסם במאגרים [פורסם בנבו]; 5.7.06))**."

133. כידוע, לצורך התקיימות העילה של הפרת חובה חקוקה, על בית המשפט לבחון 5 אלמנטים:

133.1. קיום חובה על המפר – כאמור, הנתבעים מחויבים לפי החוק למניעת עישון לעשות "כל שניתן" למניעת העישון, כמו גם שמוטלת עליהם החובה להתקין שילוט ולהימנע מהצבת מאפרות;

133.2. החיקוק נועד לטובת הניזוק – מטרתו של החוק למניעת העישון, כמוצהר בסעיף 1א שם, היא למנוע את חשיפת הציבור לעישון ואת הנזקים הבריאותיים הנגרמים מכך;

133.3. המזיק הפר את החובה – כאמור בהרחבה לעיל, הנתבעים הפרו חובותיהם במספר מקרים;

133.4. ההפרה גרמה לניזוק לנזק – כפי שיורחב להלן, הפרת החיקוק גרמה לתובע, כמו גם לחברי הקבוצה לנזקים ממספר סוגים, ולרבות נזקים בריאותיים, נזקים ממוניים, וכן נזקים בלתי ממוניים. יוזכר, כי סע' 2 לפקודת הנזיקין קובע כי גם חוסר נוחות הוא בגדר "נזק";

133.5. הנזק הוא מסוג הנזקים אליהם התכוון החיקוק – כאמור בפירוש בסעיף 1א לחוק למניעת עישון, מטרתו של החוק היא למנוע את החשיפה לעישון ואת הנזקים

הבריאותיים החמורים הנגרמים מכך. לצד זאת, אין ספק כי מטרת החוק למניעת העישון היא גם למנוע את הנזקים הבלתי ממוניים שכרוכים בחשיפה לעישון.

134. אם כן, כל אחד מרכיבי העילה של הפרת חובה חקוקה, מתקיים במקרה כאן.

ו.2.ב. עוולות הרשלנות לפי פקודת הנזיקין

135. מעשיהם של הנתבעים עולים גם כדי קיומה של עוולת הרשלנות בהתאם לסעיף 35 בפקודת הנזיקין [נוסח חדש].

136. ראשית, התעלמותם מהוראות החוק למניעת עישון, ואף הפרותיהם הבוטות את האיסור על הצבת מאפרות, ודאי מתאימות להגדרה של מעשה "שאדם סביר ונבון לא היה עושה באותן נסיבות", ועולה כדי התרשלות.

137. שנית, לא ניתן לחלוק על כך שלנתבעים קיימת, כלפי ציבור המבקרים במקום חובת זהירות, כמחזיקים של האולם וכמי שאחראים באופן כמעט בלעדי על בריאותם ושלומם של השוהים באולם.

138. לעניין זה ראה גם ב**עניין הרכבת**, בפס' 49 שם: "**בנוסף, הדעת אף נותנת, כי מדובר בעוולת הרשלנות, שכן יש לקבוע כי הרכבת חבה חובת זהירות כלפי באי התחנות והרציפים, מכוח חובה זו, שומה עליה לבצע את הנדרש על מנת להקטין את חשיפתם לעישון פסיבי, בגדרי הנדרש ממנה על פי החוק למניעת עישון. הרכבת לא השכילה לעמוד בחובות המוטלות עליה על פי חוק.**"

139. שלישית, וכמתואר להלן, למבקש ולחברי הקבוצה נגרם נזק כתוצאה מהתנהגות הנתבעים, ולכן המסקנה היחידה המתבקשת היא כי הנתבעים נהגו ברשלנות.

ו.2.ג. הפרת חוזה בהתאם לחוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה) תשל"א-1970

140. בין התובע (כמו גם ייתר חברי הקבוצה) לבין הנתבעת 1 נכרת הסכם בשעת רכישת הכרטיס לאירוע.

141. לעניין זה אין נפקות אם הנתבעת 1 השתמשה בפלטפורמה אינטרנטית כזו או אחרת לשם ביצוע המכירה, שעה שבפועל נמכרה לתובע הזכות להיכנס בשערי האולם, כך שלכל הפחות נכרת בין הצדדים הסכם מכללא.

142. במסגרת הסכם זה, לצד החובה כמובן לשלם את המחיר הנקוב, הסכים התובע להתנהג בהתאם לכללי המקום. מנגד, הנתבעת 1 התחייבה, וזו היא ממילא חובתה, לנהוג לפי דין (למשל, בקשר עם שמירה על פרטיותם ושלומם של המבלים) ורק כך היה ניתן לצפות ממנה.

143. כמפורט בהרחבה בבקשה זו, הנתבעת 1 הפרה את הדין (ובין היתר את הוראות חוק החוזים (חלק כללי) תשל"ג-1973), ומשכך גם הפרה את ההסכם שבין הצדדים, והתובע (וחברי הקבוצה) זכאים לפיצוי, בין היתר בהתאם לחוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה) תשל"א-1970.

ו.2.ד. הפרת חוק הגנת הצרכן תשמ"א-1981

144. סעיף 2 (א) לחוק הגנת הצרכן (תשמ"א-1981) קובע כי: "**לא יעשה עוסק דבר – במעשה או במחדל, בכתב או בעל פה או בכל דרך אחרת לרבות לאחר מועד ההתקשרות בעסקה – העלול להטעות צרכן בכל ענין מהותי בעסקה**".

145. ואכן, הנתבעת 1 פעלה באופן העלול להטעות את הצרכנים (המבקרים במקום) בעניין מהותי – הוא בריאותם ושלומם.

146. לא ניתן לחלוק על כך שצרכן הנכנס בשערי האולם, אשר רכש כרטיס כניסה להופעה במיטב כספו, מצפה שלא ייגרמו לו נזקים בריאותיים כתוצאה מהשהייה באולם, וכן הוא מצפה כי הנתבעת 1 תפעל בהתאם להוראות הדין.

ו.2.ה. <u>הפרת החוק למניעת מפגעים תשכ"א-1961</u>

147. סעיף 3 לחוק למניעת מפגעים תשכ"א-1961 קובע: "**לא יגרום אדם לריח חזק או בלתי סביר, מכל מקור שהוא, אם הוא מפריע, או עשוי להפריע, לאדם המצוי בקרבת מקום או לעוברים ושבים**."

148. במקרה כאן, העובדה כי המשיבים לא פעלו בהתאם לדין, ואף פעלו באופן אקטיבי להצבת מאפרות באולם (ובכך עודדו למעשה את העישון), דינה כפעולה שיש בה כדי לגרום ל"ריח חזק".

149. לעניין זה עוד יודגש, כאמור לעיל, כי ב**מספר מקרים אף נצפו עובדי הנתבעת 1 (או מי מטעמה) מעשנים בעצמם, בתוך האולם, בחלל השירותים ובמבואה המובילה לאולם**. בנסיבות אלו הרי שהנתבעת 1 הפרה גם את הוראות סעיף 3 לחוק למניעת מפגעים תשכ"א-1961.

ו.2.ו. <u>עשיית עושר שלא במשפט</u>

150. הנתבעים עשו עושר שלא במשפט, על חשבון חברי הקבוצה המיוצגת, לרבות מתוך מטרה מסחרית ברורה של חסכון בעלויות (בין היתר: חסכון במאבטחים/סדרנים למניעת העישון וחסכון בשילוט מתאים). יתרה מכך, יש להניח שלשיטת הנתבעים, אילו היה נאכף האיסור על העישון, היה הדבר מרתיע מעשנים מלהגיע להופעות, והמשמעות היא שגם שיקול מסחרי זה הביא את הנתבעים להחלטה מודעת שלא לאכוף את איסור העישון.

151. בנסיבות אלו יש לראות את ההנאה הכספית שהפיקו הנתבעים ככזו שמנוגדת לדין, ושיש להשיבה בהתאם להוראות סעיף 1 לחוק עשיית עושר ולא במשפט תשל"ט-1970.

ו.3. <u>סעיף 8(א)(1) - התובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה ומשפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה, ויש אפשרות סבירה שהן יוכרעו בתובענה לטובת הקבוצה</u>

152. התובענה מעוררת שאלות עובדתיות ומשפטיות המשותפות לכלל חברי הקבוצה, כפי שהוגדרה לעיל, הן מהבחינה העובדתית; והן מהבחינה המשפטית.

153. בין היתר, יתבקש בית המשפט הנכבד להכריע בשאלות המרכזית הבאות:

א. האם הנתבעים הפרו את חובתם לעשות כל שניתן כדי לאכוף את האיסור על העישון באולם;

ב. האם הנתבעים הפרו את חובתם להציב שילוט כראוי בהתאם לחוק ולתקנות השילוט;

ג. האם הנתבעים ם הפרו את האיסור על הצבת מאפרות במקום ציבורי;

ד. מה הוא הנזק שנגרם לחברי הקבוצה כתוצאה ממעשי הנתבעים;

154. לנוכח העובדה כי מעשי הנתבעים השפיעו על חברי הקבוצה כולם, הרי שהשאלות שלעיל הן שאלות משותפות לכלל חברי הקבוצה.

155. כמו כן, לנוכח המסכת העובדתית הרחבה שהובאה לעיל, ואשר מגובה בראיות למכביר (לרבות, צילומים, הקלטות וידאו והקלטות שמע) קיימת אפשרות, הרבה יותר מסבירה, ששאלות אלו יוכרעו לטובת הקבוצה במסגרת ניהול התובענה.

ו.4. <u>סעיף 8(א)(2) - תובענה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת</u>

156. דרישה נוספת שמציב חוק תובענות ייצוגיות עניינה בכך שהתובענה הייצוגית תהא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקות בנסיבות בעניין.

157. בעניין כאן, אין ספק כי תובענה ייצוגית היא הדרך ההולמת, ההוגנת, והיעילה להכרעה במחלוקות, לנוכח טיבן וטבען.

158. לעניין זה נזכיר, כי חברי הקבוצה הם אלפי אנשים אשר לאור היקף הנזקים (והעובדה שמדובר בנזקים בריאותיים שחלקם אפשר שיחמירו ויתגלו רק בעוד שנים) לא סביר כי ינקטו בצעדים אישיים לאכיפת הדין.

159. זהותם של כל אחד מחברי הקבוצה גם אינה ידועה לתובע, והם אינם ניתנים לאיתור על ידו (אלא רק על ידי שיתוף פעולה עם הנתבעים).

160. לצד זאת, התובענה אינה מצריכה בירור פרטני של מעשי הנתבעים כלפי כל אחד מחברי הקבוצה, ופעולות הנתבעים מהוות הפרה של הדין כלפי כל אחד מחברי הקבוצה.

161. אם כן, בירור העניין במשותף, יאפשר הכרעה שוויונית ויעילה, על פני קיום דיונים רבים ומפוצלים באותו העניין.

162. יצוין כי על פי פסיקת בית המשפט נקבע שתובענה שעניינה הפרת החוק למניעת עישון מתאימה לדיון במסגרת של תובענה ייצוגית בשל היעילות שבניהול ההליך ויכולתה להגביר את האכיפה בנושא, וראה עניין **בלה שלומקינס** בעמ' 13:

> **"כב' השופט רובינשטיין בעניין שמש, שם דובר בתביעה אישית על הפרת החוק למניעת עישון, עמד על מחדלי האכיפה בנושא העישון במקומות ציבוריים וקבע:**

"כבדותה ואיטיותה של פעולת הרשויות מצדיקה לפתוח פתח ל"אכיפה אזרחית", כך שהאזרח האיכפתי המבקש לשמור על בריאותו ובריאות הציבור יוכל להשפיע אף הוא לתקנת הרבים" (ר' פסקה 4 לפסק הדין).

נראה לי כי דברים אלה יפים לענייננו. <u>התובענה הייצוגית היא כלי ראוי לאכיפה אזרחית ויש בה כדי לקדם את אכיפת החוק והרתעה מפני הפרתו, והיא גם מקדמת את כל שאר מטרות חוק תובענות ייצוגיות המנויות בסעיף 1 שבו.</u>"

163. עוד ראה בעניין זה פסקי הדין שהובאו לעיל בעניין התאמתה של התביעה הייצוגית ככלי לאכיפת הוראות החוק למניעת העישון.

164. בנסיבות אלו התובענה דנן מקיימת את הוראות חוק התובענות הייצוגיות גם בהיבט זה.

1.5. <u>סעיף 8(א)(3) - קיים יסוד סביר להניח כי עניינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בדרך הולמת</u>

165. על משמעותו תנאי זה עמד בית המשפט בעניין רע"א 8268/96 **רייכרט נ' שמש**, פ"ד נה(5) 276, בעמ' 303, שם קבע כי התובע הייצוגי ההולם הוא מי שיש לו אינטרס אמיתי ועניין ממשי בתביעה והבנה מסוימת בתביעה שאותה הוא מבקש להוביל נגד הנתבעים ובסוגיותיה המרכזיות. עוד נקבע בעמ' 304 שם, כי די בכך שייוצג על-ידי עורך-דין בעל כישורים, בקיאות, ניסיון ויכולת לנהל את התובענה הייצוגית באופן מקצועי.

166. ואכן, התובע כאן הוא בעל אינטרס אמיתי וממשי בתביעה, ובהפיכת אירועים מסוג אלו למקום שבו ניתן לבלות ללא חשש לחשיפה מזיקה לעישון. התובע הוא גם עורך דין, המתמצא בסוגיית החוק למניעת העישון כמו גם ייתר הדינים נשוא עילות התביעה.

167. לעניין זה יובהר כי התובע (שאינו מעשן) נוהג לפקוד, מספר פעמים בשנה, הופעות וקונצרטים (ובדגש על תחום המוסיקה האלקטרונית) ויש בלבו שאיפה אמיתית להפסקת העישון באירועים מסוג זה. התובע עמל על איסוף הנתונים והמידע המשמשים בסיס לבקשה זו, ומעוניין ומסוגל להשקיע מזמנו וממרצו לשם הצלחת התובענה.

168. באשר לבא כוחו של התובע, הוא בעל הכישורים והבקיאות המתאימים וכן בעל ניסיון של מספר שנים בייצוג בהליכים אזרחיים, לרבות תובענות ייצוגיות.

169. משכך יש הרבה יותר מאשר יסוד סביר להניח שעניינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בדרך הולמת.

1.6. <u>סעיף 8(א)(4) - קיים יסוד סביר להניח כי עניינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בתום לב</u>

170. כאמור, התובע נפגע מהתנהלות הנתבעים המפרים את החוק. כמו כן, מעוניין התובע לייצג את כלל חברי הקבוצה, אשר נפגעו גם הם מאותה ההתנהלות, וכן למנוע פגיעה דומה בלקוחות עתידיים.

171. התביעה מוגשת בתום לב, לאחר שהתובע ובא כוחו בדקו את הנסיבות העובדתיות ואת המצב המשפטי בעניין, וראו שהפרות הנתבעים אינן אירוע חד פעמי, ואלו חזרו על עצמן לפחות בשלושה אירועים שונים. יצוין כי התובענה כאן נתמכת בראיות למכביר – לרבות תמונות וצילומי וידאו.

172. התובע יוכל לייצג נאמנה את האינטרס של כלל חברי הקבוצה באמצעות בא כוחו. למען הגילוי הנאות יצוין כי קיימת היכרות מוקדמת בין התובע לבין בא כוחו, וכי השניים משתפים פעולה במסגרת משרד עורכי דין.

7.ו. <u>קיומם של הליכים קודמים</u>

173. למיטב ידיעת ובדיקת התובע לא הוגשו הליכים קודמים כנגד הנתבעים בעניין זה.

8.ו. <u>גודלה של הקבוצה וחישוב הנזק</u>

174. פרמטר נוסף הנדרש לצורך הכרעה בבקשה לאישור התביעה כייצוגית, עניינו בהגדרת חברי הקבוצה והנזק שנגרם להם. להלן נבאר דברים אלו.

8.ו.א. <u>חברי הקבוצה סבלו מנזקים בלתי ממוניים, של עגמת נפש, פגיעה באוטונומיה וחוסר נוחות כתוצאה מהחשיפה הממושכת לעישון באולם</u>

175. בנוסף לנזקים בריאותיים כפי שיפורטו להלן, סבלו חברי הקבוצה מנזקים בלתי ממוניים, של עגמת נפש, פגיעה באוטונומיה וחוסר נוחות, וזאת כתוצאה מהחשיפה הממושכת לריח העשן באולם, ותחושת המחנק והצריבה בעיניים מהם סבל המבקש.

176. לעניין הנזק הבלתי ממוני הנגרם כתוצאה מחשיפה לעישון נקבע **בעניין הרכבת** בפס' 50 שם כדלקמן:

> **"נזקי חברי הקבוצה מעוולה זו הם עישון פסיבי שלא מרצון, חוסר הנוחות ועגמת הנפש מכך, כמו גם הפגיעה באוטונומיה. דומה, כי אין חולק אודות נזקיו של העישון הפסיבי, שהרי נזקים אלו הם הרציונאל העומד בבסיס הוראות החוק למניעת עישון (למשל דברי ההסבר להצעת החוק לתיקון מס' 2 לחוק, כפי שצוטטו ברע"א 9615/05: "בשנת 2003 חתמה מדינת ישראל על אמנת המסגרת לפיקוח על טבק ובאוגוסט 2005 אשררה אותה. סעיף 8(1) לאמנה קובע שעדויות מדעיות הוכיחו ללא עוררין כי חשיפה לעשן טבק גורמת מוות, מחלה ונכות"). אף אם לא הוכח ולא נטען כי אירוע בודד של עישון פסיבי גורם לפגיעה רפואית, הרי <u>שההקשר הרחב של עישון פסיבי מביא לכך שגם אירוע בודד של עישון פסיבי כרוך בחוסר נוחות ובעגמת נפש למי שנחשף לו, כמו גם לפגיעה באוטונומיית הרצון, אשר במשולב עם הרגשות השליליים הנילווים מטבעם מחשיפה כפויה לעישון פסיבי, מקים ראש נזק בר פיצוי</u> (ראו ע"א 8037/06 ברזילי ואח' נ' פריניר (הדס 1987) בע"מ (פורסם במאגרים [פורסם בנבו]; 27.7.2015)."**

177. אם כן, לא יכולה להיות מחלוקת כי לצד הנזק הבריאותי (שנדון להלן) נגרם במקרה דנן נזק בלתי ממוני בהיקף לא מבוטל. לעניין זה נזכיר שוב כי חברי הקבוצה המיוצגת במקרה כאן נחשפו לעישון הכפוי לפרקי זמן ארוכים של כ- 6-4 שעות בכל הופעה.

178. באשר לכימות נזקים אלו, בפסיקת בתי המשפט שעסקה בתביעות פרטניות בקשר עם הפרת החוק למניעת עישון, נקבעו פעמים רבות סכומי פיצוי שבין 1,000 – 4,000 ש"ח לתובע (גם במקרים בהם החשיפה לעישון נמשכה דקות ספורות).

179. לעניין זה מופנה בית המשפט הנכבד אל המקרים הבאים:

179.1. עניין ת.ק. (פ"ת) 1152/07 **תומר בן ארי נ' ארומה אספרסו בר בע"מ** (פורסם בנבו, 10.6.2007) שם נפסק סכום פיצוי של 1,000 ש"ח לכל תובע;

179.2. עניין ת.ק. 1303/07 **סלע נ' אגאדיר נמל בע"מ** (18.4.2007) שם נפסק פיצוי בסך 2,000 ש"ח לתובעת;

179.3. עניין ת.ק. (תל אביב) 1169-07 **רותם נ' ק.מ.ל קפה בע"מ** (17.5.2007) שם נפסקו לתובע 2,500 ש"ח;

179.4. עניין ת.ק. (תל אביב) 10153/08 **פלד נ' החברה לניהול של דיזינגוף סנטר** (4.7.2007) שם נפסק פיצוי לתובע בסך 4,000 ש"ח;

179.5. עניין ת.ק. (תל אביב) 10118-06 **סימן-טוב נ' אוויטה ואח'** (1.8.2007) שם נפסקו לתובע 2,500 ש"ח;

179.6. עניין ת.ק. (תל אביב) 3658-06-07 **אופיר נ' רוזטי מזון בע"מ** (30.8.2007) שם נפסק לתובע 3,500 ש"ח;

179.7. עניין ת.ק. 1777/07 (רחובות) **מושקוביץ נ' חצר המלכה בע"מ** (10.2.2008) שם נפסק לטובת התובע סך של 2,200 ש"ח;

180. מטעמי שמרנות, אומד התובע את הנזק לחברי הקבוצה במסגרת פרק זה על הרף הנמוך של 1,000 ש"ח.

ו.8.ב. <u>חברי הקבוצה סבלו מנזקים בריאותיים כתוצאה מהחשיפה הממושכת לעישון באולם</u>

181. מטרתו של החוק למניעת העישון, כאמור בסעיף 1א שם, היא למנוע את "**חשיפת הציבור לעישון, <u>הגורמת למוות, למחלות ולנכות</u>**".

182. אם כן, העובדה כי חשיפה לעישון היא גורם למוות, מחלות ונכות אינה ניתנת למחלוקת והיא קבועה בחוק.

183. ואכן, הנזקים הבריאותיים הנגרמים כתוצאה מחשיפה לעישון, ולרבות עישון "פאסיבי" הם חמורים ביותר, ולא בכדי הפחתת העישון ומניעתו היא מהיעדים הראשונים במעלה של משרד הבריאות[3].

184. אמנם, השפעתם החשיפה לעישון היא אינדיבידואלית, במובן שבו לא כל אדם שייחשף לעישון יסבול מנזק זהה, ולעיתים נזקי החשיפה עשויים להתגלות רק בחלוף הזמן, ואולם אין ספק כי בחינת הנושא במבט על מביאה למסקנה כי החשיפה לעישון מובילה לנזקים בריאותיים קשים וחמורים (והחוק קובע זאת כעובדה חלוטה, כאמור).

185. ראה למשל מתוך ה"פ (מחוזי ירושלים) 386/98 **עו"ד דרור אלנר נ' האוניברסיטה העברית בירושלים** (פורסם בנבו, 05.12.1999) בפס' 5 שם:

> **"ההכרה בנזקי העישון פרי מחקרים רבים וחשובים מצאה את ביטוייה גם בהלכה הפסוקה :ראה בג"צ 194/88 האגודה למלחמה בסרטן נ' מינהלת מרכז ההשקעות, פד"י מ"ב299 ,294 (3) . נזקי העישון אינם מוגבלים למעשנים בלבד. הם מתרחבים גם על פני אלה המצויים בסביבת המעשנים, הקרויים בז'רגון המקובל "מעשנים פאסיביים."**

186. בבואם של בתי המשפט להתמודד עם הקושי בהוכחת נזקי העישון ברמה קולקטיבית, השתמשו בתי המשפט בכלים הסתברותיים שנועדו להעריך את הנזק ליחיד על דרך שיעור ההסתברות לקרות נזקים אלו.

187. לדוגמא, **בעניין שמש** (ר' פסקה 6 לפסק הדין) הכיר בית המשפט בקושי להוכיח נזק ספציפי מעישון וקבע:

> **"את גרימת הנזק - כנדרש בסעיף 63(א) לפקודת הנזיקין - ניתן רק לשער על דרך 'הסתברות מצטברת"**

188. יצוין, כי לאחרונה ניתן פסק דין בעניין ת"צ 3910-01-16 **חיים נ' ברברוסה קריות בע"מ** ואח' (פורסם בנבו, ניתן ביום 22.10.2017), תוך שנקבע, בין היתר, כי תביעה בגין נזקי בריאות מחייבת הגשת חוות דעת, ואולם, לשיטת התובע פסיקה זו (בכל הכבוד) אינה עולה בקנה אחד עם פסיקתו של בית המשפט העליון כאמור.

189. זאת ועוד: קביעה לפיה במסגרת של תובענה ייצוגית נדרשת הגשת חוות דעת ביחס לכל אחד מחברי הקבוצה תסכל למעשה את משמעותו של חוק תובענות ייצוגיות, ואת יכולתו לשמש ככלי אפקטיבי לאכיפה אזרחית במקרים שבהם התנהלות מפרת דין מביאה לסיכון לבריאות הציבור.

190. נזכיר כי במקרה כאן מדובר בחשיפה לעשן סמיך, לפרק זמן משמעותי של מספר שעות, בחלל סגור.

---

[3] ראה באתר משרד הבריאות בכתובת:
https://www.health.gov.il/Subjects/KHealth/smoking/Pages/default.aspx

191. במובחן למשל מעניין הרכבת, שהוזכר לעיל שם נחשפו רק חלק מן הנוסעים לעישון למספר דקות בודדות (זמן ההמתנה ברציף) בעת המתנה על רציף באוויר הפתוח, **במקרה כאן נחשף כל אחד מחברי הקבוצה לעשן הסיגריות שאפף את האולם, למשך כ- 4 עד 6 שעות**. המדובר באפקט מצבר העולה בעשרות מונים על זה שנגרם באירוע נקודתי כזה או אחר (אשר גם הם הוכרו בפסיקת בתי המשפט ככאלו הגורמים לנזק בריאותי).

192. התובע אומד, בשלב זה, את שיעור הנזק הבריאותי שנגרם לחברי הקבוצה על הסך של 500 ש"ח לכל חבר בקבוצה. כאמור, אומדן זה מתבסס על ההנחה כי לא כל אחד מחברי הקבוצה יסבול מנזק זהה, ומשכך האפשרות היחידה להעריך את הנזק היא על דרך של הסתברות מצטברת.

ו.8.ג. הנזק הכלכלי לחברי הקבוצה בשל אובדן הנאה מההופעה

193. במקרה דנן יש להוסיף לנזק הבריאותי והפגיעה באוטונומיה גם את הנזק הכלכלי של אובדן הנאה מההופעה, שעליה שילמו כל אחד מחברי הקבוצה במיטב כספם.

194. כאמור, הנאתו של התובע מההופעה הראשונה נפגמה עד מאוד כתוצאה מהעישון באולם, והתובע אף עזב את האולם באמצע הופעת האומן Vini Vici.

195. בהופעה השלישית היה מצב העישון באולם גרוע אף יותר, והתובע עזב את המקום לאחר כשעתיים, עוד בטרם שהחלו המופעים המרכזיים של אותו ערב.

196. ניתן להניח כי גם הנאתם של ייתר חברי הקבוצה מההופעות נפגמה במידה משמעותית כתוצאה מהעישון במקום.

197. באשר לכימות נזק זה: כעולה מכרטיסי הכניסה שצורפו כנספחים לעיל, עלות כרטיס (לרחבה הפתוחה) להופעה ביום 3.10.2017 היתה 199 ש"ח (במכירה מוקדמת); עלות כרטיס להופעה ביום 12.10.2017 הייתה 249 ש"ח (ברחבה הפתוחה); ועלות כרטיס להופעה ביום 2.11.2017 הייתה 160 ש"ח.

198. התובע מעריך את הנזק לחברי הקבוצה בשיעור של 50% מעלותו הממוצעת של כרטיס להופעות, קרי 100 ש"ח לכל אחד מחברי הקבוצה.

199. יצוין כי לחלק מהאירועים נמכרו גם כרטיסים יותר יקרים (למתחמי VIP), ואולם מטעמי שמרנות נלקחו בשלב זה בחשבון המחירים לרחבה הפתוחה, ורק לאחר קבלת מלוא המידע מן הנתבעים בדבר מספר הכרטיסים שנמכרו לכל אחד מן האירועים, ומחירו של כל סוג כרטיס, יהא ניתן לכמת במדויק את ראש נזק זה.

ו.8.ד. גודלה של הקבוצה

200. להערכת התובע, מונה הקבוצה המיוצגת בהליך זה 4,650 אנשים, וזאת לפי התחשיב שיפורט להלן.

201. יודגש כי בהתאם להלכה הפסוקה, אין חובה להציג את **גודלה המדויק** של הקבוצה, ובייחוד כאשר מידע זה מצוי בידי הנתבעים (שיודעים בדיוק כמה כרטיסים נמכרו לכל

אחת מההופעות), וכל שמוטל על התובע הוא להציג קבוצה אשר נפגעה בצורה דומה (ראה בש"א (ת"א) 57254/99 **סבו תמר נ' רשות שדות התעופה בישראל** (פורסם בנבו, 30.7.2002) בעמ' 11).

202. להערכת התובע, הן על בסיס מראה עיניו והן על בסיס תמונות שצולמו בהופעות, בשטח האולם שהו <u>בכל אחת מן ההופעות</u> כ-2,000 אנשים, ובסך הכל 6,000 אנשים בשלושת ההופעות.

203. יצוין, כי בשיחה שקיים התובע עם משרדי הנתבעת 1 (עם אדם בשם אבי), ביום 6.11.2017, עלה כי הנתבעת 1 מחזיקה ברישיון עסק לאירוח של כ-2,000 אנשים באירועים כגון אלו, כך שנראה שהערכתו של התובע אכן תואמת את מצב הדברים בשטח.

204. בהתאם לדו"ח שר הבריאות לשנת 2016 בעניין החוק למניעת העישון[4] (הוא הדו"ח האחרון שפורסם) שיעור המעשנים באוכלוסייה עומד על כ-22.5 אחוז.

205. משמעות הדבר היא שכ-4,650 אנשים (77.5% מתוך 6,000) מתוך באי שלושת ההופעות, שייכים לציבור שאינו מעשן, ונמנים על חברי הקבוצה.

206. יחד עם זאת, יש להביא בחשבון כי אפשר שלא כל אדם שאינו מעשן סבל מנזקים כתוצאה מחשיפה לעישון, שכן ייתכן כי ישנם אנשים שאינם מעשנים ושהעישון אינו מפריע להם.

207. לצורך בחינת שיעורם של אנשים אלו באוכלוסייה מופנה בית המשפט הנכבד אל סקר שערך משרד הבריאות, בשנת 2013 (ופורסם לאחרונה בינואר 2017), במסגרתו נבחנה בין היתר סוגיה זו.

העמודים הרלוונטיים מתוך המסמך מצורפים לבקשה זו **<u>כנספח "20"</u>**[5].

208. על פי תוצאת הסקר בעניין זה, המובאות בעמ' 70 שם:

208.1. 5.4% מתוך הגברים היהודים שלא עישנו מעולם ציינו שהעישון בסביבתם אינו מפריע להם;

208.2. 4.3% מתוך הנשים היהודיות שלא עישנו מעולם ציינו שהעישון בסביבתן אינו מפריע להן;

208.3. 11.2% מתוך הגברים היהודים שעישנו בעבר והפסיקו ציינו שהעישון בסביבתם אינו מפריע להם;

208.4. 5.6% מתוך הנשים היהודיות שעישנו בעבר והפסיקו ציינו שהעישון בסביבתן אינו מפריע להן;

208.5. יצוין כי הסקר מציג שיעורים דומים, ואף נמוכים יותר בחלק מהמקרים, ביחס לאוכלוסייה הערבית.

---

[4] ראה בדו"ח שר הבריאות לשנת 2016, שפורסם ביום 1.6.2017, וזמין לצפיה בכתובת https://www.health.gov.il/PublicationsFiles/smoking_2016.pdf

[5] המסמך המלא זמין לצפיה בכתובת: https://www.health.gov.il/publicationsfiles/kap2013.pdf

209. יוצא מהדברים האמורים שמתוך ציבור הלא-מעשנים, ישנה קבוצה של כ-6% שהעישון בסביבתם אינו מפריע להן, ולכן, לאחר הפחתת קבוצה זו יוצא כי **מתוך באי האירוע, ישנם 4,371 אנשים, שאינם מעשנים, ואשר העישון בסביבתם מפריע להם**.

210. הנה כי כן, ניתן להצביע על קבוצת אנשים מוגדרת, בהתאם לכללים מדעיים ופרסומים רשמיים של משרד הבריאות, אשר סבלה מהנזקים המתוארים בתובענה זו.

ו.8.ה. סיכום הנזקים לחברי הקבוצה

211. בהתאם לאמור לעיל, מונה הקבוצה המיוצגת 4,371 אנשים, וזאת ביחס לשלושת ההופעות.

212. כל אחד מחברים קבוצה זו סבל, כאמור לעיל, מהנזקים הבאים: 1,000 ש"ח בגין נזקים בלתי ממוניים; 500 ש"ח בגין פגיעה בבריאות; ו-100 ש"ח בגין אובדן הנאה, **ובסך הכל נזק של 1,600 ש"ח לכל אחד מחברי הקבוצה**.

ו.9. קיים קשר סיבתי בין התנהלות הנתבעים לנזק לחברי הקבוצה

213. בטרם נחתום כתב תביעה זה, נבהיר כי קיים קשר סיבתי הדוק וישיר בין מעשי (ומחדלי) הנתבעים, לבין הנזקים הנתבעים במסגרת התובענה כאן.

214. כאמור, הנזקים המתוארים לעיל נגרמו בשל חשיפת חברי הקבוצה לעישון, במשך זמן רב ובחלל סגור.

215. אילו היו הנתבעים ממלאים את חובותיהם לפי דין, ובכלל זאת נוקטים באמצעים לאכיפת האיסור על עישון; מציבים שילוט כנדרש; ונמנעים מהצבת מאפרות, ניתן להניח ברמת הסתברות ודאית, כי הנזקים האמורים לא היו נגרמים, ולכל הפחות כי אלו היו מצומצמים בצורה משמעותית.

216. בהקשר זה ראה מתוך **עניין הרכבת** בפס' 52 שם:

> **"הנחת המוצא שבבסיס הוראת סעיף 2א(ב)(1) לחוק היא שפניה של מחזיק אל אדם מעשן הבא בחצריו, בדרישה לחדול מעישון, תועיל להקטנת היקפי העישון במקום. הנחת מוצא זו מעוגנת בשכל הישר ובניסיון החיים על פיו חלק ניכר מהאנשים יצייתו לדרישת מחזיק במקום, שלא להפר בו את החוק."**

217. וכן בהמשך בפס' 54 שם:

> **"בענייננו, מתקיים, אפוא, קשר סיבתי בין מחדליה של הרכבת לבין הנזק שנגרם לקבוצה שכן הוכח כי אילו מילאה הרכבת את חובותיה על פי החוק למניעת עישון, היה היקף העישון האסור בתחנות מצטמצם באופן ממשי וממילא גם היה מצטמצם נזקם של חברי הקבוצה מעישון פסיבי, אי נוחות ופגיעה באוטונומיה, היה מצטמצם באופן זה (לעניין בחינת קשר סיבתי בתובענה ייצוגית מנקודת מבטו של "תובע על" ובהיבט קבוצתי ראו: 10262/05 אביב שירותים משפטיים בע"מ נ' בנק הפועלים בע"מ (פורסם**

במאגרים, [פורסם בנבו], 11.12.08); ע"א 10085/08 תנובה מרכז שיתופי נ' ראבי (פורסם במאגרים, [פורסם בנבו], 4.12.11; להלן – ענין תנובה))."

218. בנסיבות אלו יש לראות בנתבעים כאחראים לנזקים לחברי הקבוצה כתוצאה ממחדליהם ופעולותיהם בניגוד לדין

ז. <u>הסעדים המבוקשים</u>

219. סעדיה של תובענה זו נועדו, בעיקר, להבטיח כי הנתבעים יתקנו את דרכם וכי ציבור המבלים באולם יוכל מעתה והלאה להינות מסביבת בילוי בטוחה ובריאה.

220. יחד עם זאת, סבור התובעכי יש מקום לחייב את הנתבעים בפיצוי חברי הקבוצה בגין נזקיהם.

221. אשר על כן, יתבקש בית המשפט לקבוע את הסעדים הבאים:

221.1. סעד הצהרתי של צו עשה <u>המורה לנתבעים</u>:

221.1.1.1. לקיים את הוראות הדין בנושא אכיפת העישון לרבות על דרך הצבת שילוט מתאים בכל חלקי האולם;

221.1.1.2. להגדיר ולסמן בבירור שטח נפרד לעישון בהתאם להוראות הדין;

221.1.1.3. להימנע מהצבת מאפרות בשטח האולם (למעט בשטח ייעודי לעישון התואם את הוראות הדין);

221.1.1.4. למנות סדרנים שתפקידם הבלעדי יהיה פיקוח ומניעת עישון באולם;

221.2. סעד כספי של פיצוי בסך 1,600 ש"ח לכל חבר בקבוצה המיוצגת בגין נזק על-פי עילות התביעה;

221.3. כל סעד אחר אשר בית המשפט הנכבד ימצא כמתאים וראוי, בין היתר בהתאם לסמכותו לפי סעיף 20(ג) לחוק תובענות ייצוגיות;

ח. <u>סוף דבר</u>

222. בית המשפט יתבקש לזמן את הנתבעים לדין ולפסוק בהתאם לסעדים המבוקשים.

223. כן יתבקש בית המשפט לפסוק לחובת הנתבעים את הוצאות תובענה זו.

224. לבית משפט נכבד זה סמכות מקומית לדון בתובענה לנוכח מקום מושבם של הנתבעים, כמו גם לנוכח מקום האירוע. יצוין כי בהתאם להערכת התובע את סכום התביעה, מצויה התובענה בסמכותו העניינית של בית המשפט הנכבד, ואולם ככל שבית המשפט יסבור בהתאם לפסיקתו בעניין הערכת הנזק כי התובענה מצויה בסמכותו של בית משפט אחר, הוא יתבקש להעבירה בהתאם לסמכותו לפי סעיף 79 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב] תשמ"ד-1984.

עו"ד אבישי מרום

ב"כ התובע

טופס 1

(תקנה 7א(ב))

מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי	בתל אביב תאריך 22.11.2017

טופס 1 – פתיחת הליך אזרחי

(לפי תקנה 7א(ב) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984)

סמן במשבץ המתאימה:

1. המסמך המוגש

☒ **תובענה עיקרית**	☐ **ערעור**	☐ **הודעה לצד ג'**	☐ **תביעה שכנגד בקשה בכתב**
		☐ **ערעור שכנגד**	**המוגשת לפני פתיחת התיק העיקרי**

2. (א) סוג תיק בהליך אזרחי

☐ **אבעיה**	☐ **בקשה לאישור עיקול**	☐ **בקשה לפי חוק להגנה על עדים התשס"ט-2008**[1]	☐ **בקשה לתשלום תכוף**	☐ **הגבלים עסקיים**	☐ **הטרדה מאיימת וצו הגנה**
☐ **המרצת פתיחה**	☐ **המרצת פתיחה בוררות**	☐ **ועדת ערר**	☐ **חוזה אחיד**	☐ **חיקור דין אזרחי**	☐ **ניהול רכושם של נעדרים או שבויים**
☐ **ערעור אזרחי**	☐ **ערעור בחירות**	☐ **ערעור על בית דין למשמעת**	☐ **ערעור על בית דין משמעתי של רשויות מקומיות**	☐ **ערעור על בית דין משמעתי של עובדי המדינה**	☐ **ערעור על בית דין משמעתי של לשכת עורכי הדין**
☐ **ערעור לפי חוק חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), התש"י-1950**[2]	☐ **ערעור על החלטת ועדה**	☐ **ערעור מסים**	☐ **ערעור נוער אזרחי**	☐ **ערעור על החלטת רשם בית המשפט**	☐ **ערעור שונה אזרחי**
☐ **ערר על פי חוק המים התשי"ט-1959**[3]	☐ **עתירות אסירים**	☐ **פירוקים**	☐ **פשיטת רגל**	☐ **רשות ערעור אזרחי**	☐ **רשות ערעור על החלטת רשם ההוצאה לפועל**

[1] ס"ח התשס"ט, עמ' 98.
[2] ס"ח התש"י, עמ' 162.
[3] ס"ח התשי"ט, עמ' 169.

☐ רשות ערעור על תביעות קטנות	☐ שכירות	☐ תיק אזרחי	☐ תיק אזרחי בסדר דין מהיר	☐ תיק אזרחי בסדר דין מקוצר	☐ תביעות בוררות
☒ תובענה ייצוגית					

(ב) סוג תיק בהליך משפחה

☐ אימוץ	☐ אפוטרופסות	☐ אכיפת פסק חוץ	☐ בקשה לאישור עיקול	☐ הטרדה מאיית וצו הגנה
☐ היתר נישואין	☐ יישוב סכסוך	☐ ערעור משפחה	☐ ערעור על החלטת רשם	☐ רשות ערעור משפחה
☐ שינוי שם	☐ תביעות בוררות	☐ קביעת גיל	☐ התרת נישואין	☐ תיק הסכם
☐ תיק משפחה	☐ תביעת נזקקות	☐ תיק עיזבונות	☐ ערעור משפחה אימוץ	

(ג) בקשה ליישוב סכסוך

האם הוגשה בקשה ליישוב סכסוך בהליך מוקד לפי חוק להסדר התדיינויות בסכסוכי משפחה (הוראת שעה), התשע"ה-2014[4] - כן/לא

אם כן, ציין לאיזו ערכאה שיפוטית הוגשה _____

אם הוגשה הבקשה ליישוב סכסוך לבית המשפט לעניני משפחה, ציין מהו מס' תיק הבקשה: _____

אם הוגשה בקשה ליישוב סכסוך, מהי תוצאת ההליך:

☐ יישוב הסכסוך צלח (הושג הסדר);

☐ יישוב הסכסוך לא צלח;

☐ יישוב הסכסוך צלח חלקית (הושג הסדר חלקי).

3. סכום התביעה

☒ (בתביעות כספיות בלבד): 6,993,600 ש"ח

4. סוג עניין

☐ (יש למלא בהתאם להודעת מנהל בתי המשפט לפי תקנה 7א(ג) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984, כפי שמתפרסמת ברשומות מזמן לזמן)[5]:

תובענה ייצוגית (באפשרותך לבחור יותר מסוג עניין אחד באותו התיק, והאגרה שתשולם היא האגרה הגבוה ביותר)

---

[4] ס"ח התשע"ה, עמ' 116.

[5] י"פ התשע"ה, עמ' 7992.

5. **בעלי הדין – פרטי מגיש התובענה** (די בציון פרטי בעל הדין הראשון) ☐ קטין ☐ חסוי

שם (פרטי ומשפחה/חברה/מוסד)	מס' זהות/מס' ח"פ*	מס' טלפון	כתובת
אור לוסטגרטן	021770227	0544971006	אילונה פהר 14/56 חולון

* בהתאם לתקנה 7א(1) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984, אם אין בידי מגיש התובענה "מספר זהות" כהגדרתו בתקנות האמורות, עליו לפרט את הטעמים לכך. לפיכך, אם אין ברשותך מס' זהות, נא פרט: _____

6. **פרטי בעל-דין שכנגד**[6]: **(די בציון פרטי הנתבע הראשון)** ☐ קטין ☐ חסוי

שם (פרטי ומשפחה/חברה/מוסד)	מס' זהות/ מס' ח"פ	מס' טלפון	כתובת
האנגר 11 בע"מ	513518399	_____	כ"ג יורדי הסירה 1, תל אביב
בעניין עיזבון המנוח (בתיקי עיזבונות בלבד) _____		מס' זהות _____	תאריך פטירה _____

7. **אחר:**

☐ הוגשה בקשה לפטור מתשלום אגרה בהתאם לתקנות בתי המשפט (אגרות), התשס"ז-2007[7], או תקנות בית המשפט לענייני משפחה (אגרות), התשנ"ו-1955[8].

8. **פרט בקשות שנפתחו לפני פתיחת ההליך הנוכחי**

מס' תיק _____	שם התיק _____	תיאור _____

9. **פרטי בא כוח** (אם מגיש התובענה מיוצג)

שם עורך הדין	שם משרד עורך	מס' רישיון	מס' פקס	מס' טלפון

[6] לפי תקנה 9(2) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984, פרטי הנתבע ימולאו עד כמה שניתן לברר.
[7] ק"ת התשס"ז, עמ' 720.
[8] ק"ת התשנ"ו, עמ' 8.

(שם פרטי ושם משפחה	הדין			
אבישי מרום	לוסטגרטן, מרום, אורינובסקי	62084	077-4704582 :	077-6706400

אני מצהיר כי ידוע לי שסעיף 4 לטופס זה משמש, בין השאר, לצורך שומת אגרת בית משפט ואני מתחייב כי אין התובענה כוללת סוגי עניין שלא פורטו בסעיף 4 לטופס זה.

22.11.2017

תאריך

חתימה